

MLADI I ŠKOLA

Časopis Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo • Godina I • Broj 4 • Decembar 2018. godine

INTERVJU

AKTIVNOSTI

TAKMIČENJA

SAVJETI

PROJEKTI

SARADNJA

ISSN 2566-4336

9 772566 433004 >

3	Osnovna škola „Silvije Strahimir Kranjčević“
4	Razgovor sa Lamijom Husić, pomoćnicom Ministra za obrazovanje nauku i mlade u Sektoru za srednje obrazovanje i obrazovanje odraslih
9	Tjelesna aktivnost je djeci danas potrebna nego ikada
12	Gimnazija Obala Sarajevo
13	Osnovna škola “Silvije Strahimir Kranjčević”
14	Srednja medicinska škola - Jezero Sarajevo
14	Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn
15	Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece “Mjedenica”
16	Treća gimnazija
17	Osnovna škola “Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković”
18	Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo
19	Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece “Mjedenica”
19	Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo
20	Srednja elektrotehnička škola Sarajevo
21	Srednja elektrotehnička škola Sarajevo
22	Druga osnovna škola Ilidža/Hrasnica
23	Osnovna škola “Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković”
24	Osnovna škola “Silvije Strahimir Kranjčević”
25	Osnovna škola “Silvije Strahimir Kranjčević”
26	Javna ustanova „Djeca Sarajeva“
28	Četvrta osnovna škola Hrasnica
29	Škola za srednje stručno obrazovanje i radno osposobljavanje

30	Osnovna škola „Vladislav Skarić“
31	Srednja medicinska škola - Jezero Sarajevo
32	Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn
33	Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn
34	Osnovna škola „Mirsad Prnjavorac“
35	Srednja škola primijenjenih umjetnosti
36	Srednja škola primijenjenih umjetnosti
37	Srednja škola poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti Sarajevo
38	Osnovna škola “Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković”
38	Peta osnovna škola Sokolovići - Ilidža
39	Osnovna škola „Čengić Vila I“
40	Osnovna škola „Hasan Kikić“
41	Osnovna škola “Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković”
41	Druga osnovna škola Ilidža/Hrasnica
42	Osnovna škola „Mirsad Prnjavorac“
43	Treća gimnazija
44	Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš
46	Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš
48	Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš
49	Treća osnovna škola
50	Osnovna škola “Hasan Kikić”
51	Poslovno-komercijalna i trgovačka škola Sarajevo
52	Osnovna škola „Mirsad Prnjavorac“
53	Peta osnovna škola
53	Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn
54	Treća gimnazija

IMPRESSUM

Izdavač: Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo
 Glavni urednici: Azemina Njuhović i Benjamin Hedžić
 Redakcija: Merima Skenderović, Elvis Mehanović, Lejla Reko Šarčević,
 Enis Kapidžić i Nelmedin Kolubara
 Lektura: Redakcija
 Tekstovi i fotografije vlasništvo su odgojno-obrazovnih institucija i
 Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo.

Zahvaljujemo se na podršci i saradnji svim odgojno-obrazovnim ustanovama u Kantonu Sarajevo.

Štampa: Srednja tehnička škola grafičkih tehnologija, dizajna i multimedije

Tiraž: 1.000

E-mail: mladiiskola@mon.gov.ba

ISSN 2566-4336

Osnovna škola „Silvije Strahimir Kranjčević“

Zajedno - mali i veliki čuvari okoliša u općini Centar

Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu (ReLOaD) je trogodišnji projekat, koji finansira Evropska unija (EU), a implementira Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP). Općina Centar zajedno sa UNDP implementira ReLOaD projekat na svom području. Osnovna škola „Silvije Strahimir Kranjčević“ je jedna od pet škola koje učestvuju u realizaciji ovog projekta.

Sveobuhvatni cilj projekta je poboljšati selektivno prikupljanje ambalažnog i EE otpada i informiranost građana o zaštiti okoliša u Općini, a što je prepoznato kao značajna potreba u aktualnim strateškim dokumentima Općine. Ovim projektom se želi doprinijeti poboljšanju selektivnog prikupljanja ambalažnog i EE otpada i zaštiti okoliša na području Općine Centar kroz postizanje specifičnih ciljeva a oni su:

- unapređenje znanja i podizanje svijesti učenika, nastavnog osoblja i stanovništva o selektivnom prikupljanju posebnih kategorija otpada i zaštićenim prirodnim vrijednostima u općini Centar te

- doprinos povećanju količina selektivno prikupljenog ambalažnog i EE otpada na području općine Centar.

Primarna ciljna grupa su učenici i djelatnici u 5 osnovnih škola na području općine Centar (minimalno 500 učenika i 50 uposlenika u školama).

Cilj projekta je poboljšati selektivno prikupljanje ambalažnog i EE otpada i informisanost građana o zaštiti okoliša

U okviru projekta planirana je realizacija 6 aktivnosti tokom 9 mjeseci trajanja projekta, i to:

1. mobilizacija učesnika i predstavljanje projekta,
2. anketiranje stanovništva u 5 mjesnih zajednica na području općine Centar,
3. edukacija učenika, savjeta u 5 mjesnih zajednica i korisnika Centra

za zdravo starenje o pravilnom postupanju sa otpadom/posebnim kategorijama otpada i reciklaži,

4. podizanje svijesti i edukacija učenika, savjeta u mjesnim zajednicama i korisnika Centra za zdravo starenje o zaštićenim prirodnim i speleološkim vrijednostima u općini Centar i Kantonu Sarajevo

5. medijska kampanja sa ciljem širenja informacija/podizanja svijesti i kampanja prikupljanja ambalažnog i EE otpada,

6. upravljanje projektom.

Iz Osnovne škole “Silvije Strahimir Kranjčević” se nadaju da će svojim zalaganjem bar malo doprinijeti razvoju svijesti kod mladih i građana Sarajeva u cjelini. ■

Lamija Husić, pomoćnica Ministra za obrazovanje nauku i mlade u Sektoru za srednje obrazovanje i obrazovanje odraslih

Srednje obrazovanje kao kvalitetna priprema učenika za studij ili tržište rada

U posljednjem ovogodišnjem broju časopisa “Mladi i škola” razgovarali smo sa Lamijom Husić, pomoćnicom Ministra u Sektoru za srednje obrazovanje i obrazovanje odraslih. Saznali smo šta je to društveno korisno učenje, dualno obrazovanje, kako se u školama realizira „Zelena sedmica“, kako učenici biraju svoja zanimanja i izborna područja prilikom upisa u prvi razred srednje škole i mnoge druge korisne informacije za sadašnje i buduće srednjoškolce i njihove roditelje.

Mladi i škola: Iako je prvo polugodište nove školske godine već prešlo svoju polovinu, voljeli bismo da se ukratko osvrnete na ovogodišnji online upis u srednje škole. Kako ste zadovoljni realizacijom istog?

Lamija Husić: Školska 2018/2019. je druga godina u kojoj Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade provodi zaista jednu sjajnu, vrlo naprednu ideju koju realizira na najbolji mogući način, a to je online upis učenika u prvi razred srednje škole. Ponosni smo na jedan ovakav proces iz više razloga. Od prošle godine je ova inicijativa krenula od Ministra za obrazovanje, nauku i mlade, koji je bio dovoljno hrabar da shvati kakva je prednost i benefit za djecu, njihove roditelje, ali i za sve nas jedan ovakav transparentan način upisa učenika u prvi razred srednje škole. Sve to ne bi bilo moguće bez saradnje sa UTIC-om (Univerzitetskim teleinformatičkim centrom) koji je tehnički podržao ovakav način upisa. Već prošle godine ovaj posao je urađen na jednom dobrom nivou, ali ove godine desila su se značajna unapređenja, sa manjim brojem tehničkih nedostataka. Online upisom učenik ima mogućnost izbora tri škole ili tri zanimanja i na taj način, u skladu sa svojim uspjehom i bodovima iz osnovne škole, raspoređuje se u jednu od tri odabrane škole. Tri parametra za upis su: uspjeh posljednje četiri godine u osnovnoj školi, prosjek ocjena iz predmeta relevantnih za odabranu školu i rezultati eksterne mature. Proces je vrlo transparentan, svaku noć se ažuriraju podaci i učenici, koji imaju svoje šifre za pristup, znaju na kojem se mjestu nalaze i imaju li uopće šanse za određenu školu u koju su aplicirali. Oni imaju mogućnost da tri puta mijenjaju svoje izbore, ako na kraju upisnog roka vide da ih nema na

rang-listama nijedne od tri odabrane škole, to znači da su ih potisnuli učenici koji imaju bolje rezultate. Važno je naglasti da ne postoji mogućnost da učenik sa manjim brojem bodova i slabijim uspjehom ugrozi nekog učenika sa boljim rezultatima. Vrlo je važno da ovaj sistem dalje unapređujemo, ali i da dajemo dobre i kvalitetne informacije učenicima i njihovim roditeljima. Dosadašnji rezultati pokazali su da roditelji nisu najbolje informirani o samom procesu online upisa, iako je napravljeno nekoliko mini filmova, koji se mogu pogledati na stranici Ministarstva, u kojima je korak po korak pokazano na koji način se upis vrši. Mali broj pregleda ovih videa govori nam da su roditelji i učenici možda malo manje zainteresirani za ovakvu vrstu informacije i da se upravo zbog neupućenosti događaju greške. Zato ćemo tragati za nekim drugim rješenjima kako na najbolji način informirati roditelje i učenike.

Mladi i škola: Poznato je da je od ove školske godine u prve razrede uvedena još jedna nova aktivnost, a to je društveno korisno učenje. Možete li nam reći na koji način se provodi u školama i da li imate već neke povratne informacije o samoj realizaciji?

Lamija Husić: Društveno korisno učenje je jedna nova aktivnost koja je uvedena od ove školske godine, za početak samo u gimnazijama. Ideja nam se dopala, jer takav model rada postoji u Drugoj gimnaziji, na međunarodnom programu i oni su nam prenijeli iskustva i suštinu jednog takvog vida učenja. Zato smo odlučili da kroz časove vannastavnih aktivnosti napravimo jedan program, u saradnji sa profesorima iz Druge gimnazije, kojim se društveno korisno učenje uvodi u prvi

razred gimnazija. Suština ovakvog vida učenja jeste razvijanje empatije kod učenika za društveno dobro, razvijanje osjećaja i interesovanja za ljude koji imaju teži socijalni status i kojima treba pomoć. Također, učenici kroz ovakvu aktivnost trebaju naučiti da nije sve u novcu, da ne treba za svaki posao koji uradimo i trud koji uložimo dobiti novčanu nadoknadu. Postoje i drugi načini gdje će čovjek biti iznutra zadovoljan postignutim rezultatima. Važno je naglasiti da je ovo društveno korisno učenje, a ne rad djece. Ono predstavlja osnaživanje djece i njihovu senzibilizaciju za učenje koje je na volonterskoj osnovi gdje nema novčane zarade, u kojem djeca daju svoj lični doprinos društvu i već sa petnaest godina shvataju važnost toga i da poslije kao odrasli ljudi učestvuju u takvim aktivnostima i na svoju djecu prenose takav način razmišljanja i ponašanja. Društveno korisno učenje se može realizirati na različite načine: kroz pomoć starim i iznemoglim osobama, novogodišnjim bazarima u školi ili na području šire zajednice, učestvovanje u različitim aktivnostima vladinih i nevladinih organizacija kroz različite projekte koje one realiziraju, u vidu volonterskog pružanja informacija kao učesnici određenih seminara ili konferencija, čišćenje školskih dvorišta, čišćenje snijega starim i iznemoglim osobama ili kupovine osnovnih životnih namirnica, naravno uz saglasnost roditelja i uz koordiniranje nastavnika koji su zaduženi unutar svake škole. Mi bismo voljeli da to za početak budu svi razrednici, a postoji i jedna vrsta supervizora koji kontroliše njihov rad. Prema informacijama koje imamo, društveno korisno učenje se već vrlo kvalitetno odvija, iako je tek prva godina realiziranja, ali naše škole inače učestvuju u različitim ak-

tivnostima i generalno gledajući, ovo za njih nije ništa novo, samo je sada to jedna od aktivnosti koja će biti obavezna za djecu sve četiri godine. Na kraju četvrte godine dodjeljivat ćemo certifikat koji će djeci, u njihovom kasnijem životu, biti od koristi kada se zna koliko su sati društveno korisnog učenja ili rada kao volonteri proveli kroz srednjoškolsko obrazovanje. Ne sumnjamo da su i tehničke škole već spremne za jedan ovakav proces i da same već provode slične aktivnosti, ali sačekat ćemo prvu godinu i ako rezultati budu zadovoljavajući da od sljedeće godine sve srednje škole budu uključene u ovakav vid aktivnosti. Vidjet ćemo šta su nedostaci, šta trebamo unaprijediti da bismo bili spremni za narednu godinu.

Mladi i škola: Učenici sarajevskih gimnazija biraju izborna područja prema svojim interesovanjima. Koja su to izborna područja u gimnazijama i u kojem se razredu učenici opredjeljuju za njih?

Lamija Husić: Jedna od novina koja je dočekala gimnazije od ove školske godine jeste zakonska obaveza da se u prvom razredu odrede izborna područja za koja se djeca mogu opredijeliti. Mi smo čak htjeli da se već prilikom online upisa djeci odrede izborna područja u gimnazijama, ali onda smo shvatili da ne moramo raditi na takav način, već da je dovoljno da nam škole unaprijed pošalju koja izborna područja žele, da prime djecu i da ih rasporede po izbornim područjima. Najčešći kriterij za škole, koji nije utvrđen kao jedinstveni, bio je uspjeh djece. Najatraktivnija područja jesu društveno i matematičko, dok za jezička područja interes malo opada. Postojala su i neka negodovanja roditelja zašto im je dijete u jednom, a ne u drugom izbornom

području, međutim, smatramo da je svaka naša gimnazija mjerodavna da procijeni koje će kriterije koristiti da bi odredili izborna područja za svako dijete. Svake godine škola može mijenjati izborna područja, ako procijeni da nema djece zainteresirane za određeno izborna područje.

Mladi i škola: Ne možemo zane-mariti ni učenike srednjih škola za stručno obrazovanje i obuku. Na koji način oni biraju svoja izborna područja i koje novosti su uvedene u stručnim školama?

Lamija Husić: Srednje škole za stručno obrazovanje i obuku su i do sada već prilikom upisa imale izbor za zanimanja. Škole imaju zanimanja trećeg i četvrtog stepena, a kriteriji za upis su određeni broj bodova. Jedino učenici koji idu na treći stepen nemaju određen minimum bodova potrebnih za upis, taj limit ne postoji, ali i tamo se djeca rangiraju prema osvojenim bodovima. Naprimjer, ako dijete konkuriše za varioca i ima 50 bodova, a za isto zanimanje konkurišu i učenici koji imaju 59 bodova, naravno da će na rang-listi biti ispred i biti primljeni u skladu sa kvotom koju je odredila Vlada KS, a to je najčešće 24 učenika u odjeljenju. Ove škole također imaju svoja zanimanja. Ono što je izborna područje u gimnaziji, u jednom širem smislu riječi, ekvivalentno je zanimanju u srednjim tehničkim i stručnim školama. Model upisa je vrlo sličan kao i u gimnazijama i vrlo je transparentan.

Mladi i škola: Šta nam možete reći o realizaciji i provođenju projekta „Zelena sedmica“ u srednjim školama?

Lamija Husić: Pred kraj prošle školske godine donijeli smo odluku

o realizaciji „Zelene sedmice“ u školama. Taj projekat je bio usvojen tek početkom četvrtog tromjesečja. Odluku smo donijeli jer smo smatrali da je zaštita okoliša jedna vrlo aktuelna tema. Učenje o zaštiti životne sredine, realizacija tema, kroz određene predmete, koje se tiču zdravog načina života, zdrave ishrane, sportskih aktivnosti je nešto što trebamo razvijati kod naših učenika i te vještine i sposobnosti usmjeriti ka ovoj tematici. Samo ime programa „Zelena sedmica“ kaže da se radi o tome da naše škole, ako planiraju Godišnjim programom rada, jednu sedmicu mogu realizirati kroz osmišljavanje sadržaja i međupredmetnu saradnju u „Zelenoj sedmici“. To ne podrazumijeva odlazak na izlet, već kroz različite aktivnosti, naprimjer, čišćenje određenog područja, posuđjavanja, obilaska određenih izletišta u okolini Sarajeva gdje će profesori objasniti određene procese koji se dešavaju u prirodi i približiti ih učenicima, da sve ono što uče teoretski vide i u praksi. Ovakav vid nastave može se realizirati i kroz obilazak nekog poljoprivrednog dobra, organiziranje različitih sportskih aktivnosti, ali je vrlo važno da sva djeca budu uključena, a ne samo oni učenici koji su uvijek zainteresirani za svaki vid aktivnosti. Naravno, nemoguće je nešto ovakvo realizirati bez kvalitetne pripreme naših profesora. Na kraju prošle školske godine imali smo izvještaje iz nekoliko srednjih škola, čak je i Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu realizirao „Zelenu sedmicu“, što posebno ističemo, zatim Gimnazija Obala, Srednja škola za okoliš i drveni dizajn i još neke škole koje ne bih htjela da izostavim, a na kraju ove školske godine nadamo se mnogo većem broju škola koje će realizirati ovu aktivnost. Interes za „Zelenu sedmicu“ pokazale

su i neke osnovne škole i mislimo da je to jedan dobar način razvijanja te vještine kod djeteta da prepozna šta je važno u životu, zašto je važno da se čuva okolina, zašto je bitna zdrava ishrana, sportska aktivnost i zdrav način života u svakom smislu te riječi.

Mladi i škola: Dualno obrazovanje je još jedna inovacija koja je uvedena u srednje škole. Da li nam možete objasniti šta podrazumijeva pojam dualno obrazovanje i na koji način će se provoditi?

Lamija Husić: Jedna od najaktuelnijih tema u srednjem obrazovanju u posljednje dvije godine jeste dualno obrazovanje. Vlada Kantona Sarajevo je u februaru 2018. godine donijela Smjernice za uvođenje dualnog obrazovanja u Kantonu Sarajevo koje predstavljaju osnov za izradu zakona. Radi se o jednoj potrebi, jer smo shvatili da učenici realiziraju samo 23,3% praktične nastave u stručnim školama, a to je prosjek svih tehničkih i stručnih škola u Kantonu Sarajevo.

Smatramo da nismo u korak sa onim što traži tržište rada i poslodavci i da se u korist praktične nastave potpuno treba okrenuti procentualna zastupljenost predmeta. To je jedan veliki posao, proces pun izazova jer postoji opasnost u školama da nastavnici izgube nastavnu normu. S druge strane, imamo obavezu obezbijediti djeci veći broj sati praktične nastave. Međutim, postavljaju se različita pitanja: ko su ponuđači dualnog obrazovanja, da li ih imamo u KS, ko snosi troškove boravka djece na praksi i hoćemo li moći sve to izvesti? Planirano je da već od prvog razreda učenici imaju praksu, u drugom razredu učenici na praksi provode 2 dana, a u trećem i četvrtom razredu 3 ili 4 dana. To se od nas traži, ne kao neka naredba izvana, već kao potreba poslodavaca. Učenici nakon završetka srednje škole nisu dovoljno pripremljeni za tržište rada i po tom pitanju moramo nešto uraditi u saradnji sa Udruženjem poslodavaca, Ministarstvom za rad i Privrednom komorom KS. Tu postoji još mnogo neriješenih

stvari i izazova koji su pred nama. Vrlo je važno informisati javnost o dualnom obrazovanju. Objasniti da to nije otpuštanje nastavnika iz škola, niti mi to možemo uraditi jer su primljeni na neodređeno vrijeme, već određena prekomponovanja tih profesora i neprimanje u stalni radni odnos određenog kadra koji možda neće biti potreban za dualno obrazovanje. Želimo reći da je uvođenje dualnog obrazovanja jedan dug proces koji se ne može obaviti odmah, niti za sva zanimanja. Međutim, budućnost donosi obavezu razmišljanja da za ovoliki procenat općeobrazovnih predmeta u dualnom obrazovanju nema prostora, jer je naša misija dijete koje će biti spremno za tržište rada nakon što završi srednju školu. Svi profesori koji rade u srednjim školama znaju da je u centru svega dijete koje je konkurentno na tržištu rada i to je bio i naš motiv kojim smo se rukovali da krenemo u jedan ovako ozbiljan proces. Pri tome smo mislili i na troškove osiguranja učenika dok su na praksi, naknadi koja se daje

djetetu za tolike sate boravka, pitanje prehrane, prevoza, načine certificiranja mentora, obavezama koordinatora u školama i realizaciji završnog ispita. Sve su to izazovi i pred nama je jedan ozbiljan posao, a prije svega donošenje dokumenta koji će biti sastavni dio Zakona i dobra saradnja sa Udruženjem poslodavaca Kantona Sarajevo.

Mladi i škola: Od ove školske godine učenici srednjih škola posjećuju i Memorijalni centar „Potočari“. Na koji način se posjete organiziraju i ko sve učestvuje u njima?

Lamija Husić: Zahvaljujući budžetskim sredstvima koje je odobrila Vlada KS, od ove godine organizirana je posjeta drugih razreda Memorijalnom centru „Potočari“ Srebrenica. U jedanaest odlazaka tokom mjeseca oktobra, svi učenici drugog razreda iz 42 srednje škole posjetili su Memorijalni centar, iako moramo naglasiti da neke škole samostalno već godinama obilaze Srebrenicu, ali želimo uvesti običaj da svake godine generacija učenika drugog razreda srednjih škola, u organizaciji Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade, posjećuje Potočare. Moramo naglasiti da smo imali tri odlična vodiča, uvažene profesore koji su iz srebreničkog kraja i koji su preživjeli i pretrpjeli srebreničku golgotu. To su profesori: Naim Salkić, Zulfo Ahmetović i Hajrudin Mešić. Oni su tokom putovanja sa učenicima podijelili vrlo zanimljive i važne informacije. U pratnji autobusa bilo je sanitetsko vozilo, policija KS, a na teritoriji Republike Srpske i njihova policija koja je na jedan profesionalan način, u smislu sigurnosti djece, obavili svoj posao. Ono što smo tamo vidjeli i što nas je dočekalo je reakcija naših učenika koji su na jedan ozbiljan način to prihvatili, neki su to izuzetno

teško podnijeli, pogotovo oni koji prvi put posjećuju Memorijalni centar, a takve djece ima puno. Također, moram naglasiti i jako dobru pripremljenost njihovih profesora koji su bili u pratnji i na jedan ljudski način omogućili da se ove posjete realiziraju na način kakav i treba biti, dostojanstveno i uz tišinu. Ne zna se gdje su djeca bila više potresena, da li u samom mezarju prilikom slušanja historijskog časa ili u nekadašnjoj fabrici akumulatora, odnosno muzeju koji se sad tu nalazi. Tu se zaista ima mnogo toga vidjeti i boravak tamo je sad još više obogaćen, u smislu novih informacija, novih slika i podataka, posebno u sobama koje su otvorene u muzejskom dijelu. Zaista nam je drago da je prva godina ovih posjeta protekla tako i ne vidimo razloga da se ne realizira na isti način i dalje.

Mladi i škola: Poznato je da Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade kontinuirano radi na donošenju pravilnika ili na dopunama već postojećih. Možete li nam reći koji su pravilnici doneseni u ovoj školskoj godini ili na kojima se trenutno radi?

Lamija Husić: Novi Zakon o srednjem obrazovanju stupio je na snagu 1.9.2017. godine, a prije toga, 2015. godine, Zakon o obrazovanju odraslih. Iz tih zakona uvijek postoje određeni akti koje treba dodatno donositi. U ovom trenutku u fazi je donošenje Pedagoških standarda i normativa za srednje obrazovanje, a nedavno je donesen i Pravilnik o izboru, nadležnostima i radu direktora srednjih škola, zatim Pravilnik o reliziranju praktične nastave u okviru obrazovanja odraslih, a pripremamo i Zakon o udžbenicima za osnovne i srednje škole Kantona Sarajevo, jer je Nacrt već završen i prošla je javna rasprava

te Nacrt zakona o dualnom obrazovanju. To su zaista velike aktivnosti, a uz to paralelno radimo na još nekim pravilnicima koji su u svojoj početnoj fazi, ali to je jedna kontinuirana i uobičajena aktivnost u Ministarstvu. Postoji toliko pravilnika koji izazivaju nedoumice pa bismo više voljeli da te stvari ispravimo i korigujemo, koliko se može, jer smo svjesni da se i našim nastavnicima u školama nameću ogromne obaveze koje nekada i ne mogu ili ne razumiju kako ih ispuniti, a dijelom se mi osjećamo kao krivci jer donosimo takve propise koji se čine vrlo komplikovanim. Zato mislim da je vrlo važno da pojednostavimo određene akte i to će biti u našem fokusu u narednom periodu i naravno puno toga što trebamo urediti u zakonodavstvu u smislu boljeg funkcionisanja Zakona o srednjem obrazovanju. Očekujemo i dolazak novog ministra pa ćemo vidjeti koji su prioriteti, ali smo sigurni koji god ministar da dođe, kao što je i ovaj bio, da će raditi na podizanju kvaliteta obrazovanja i da će težiti da budemo u korak sa evropskim obrazovnim procesima. Važno je u budućnosti stementi ka inicijalnom obrazovanju naših nastavnika na nastavničkim fakultetima u vidu kvalitetne edukacije i uvesti standard kvaliteta edukacije koje nastavnici trebaju proći i načinima njihovog licenciranja. Zatim raditi na izradi nastavnih programa baziranih na ishodima učenja, a sve u vidu osposobljavanja naših učenika koji će nakon završetka srednje škole biti spremni ili za nastavak školovanja ili da stvarno budu konkurentni na tržištu rada. To je nešto što svima nama treba biti zajednički cilj, a pri tome ne trebamo zaboravljati ni odgojnu komponentu, koja ni su srednjem obrazovanju nije zaboravljena niti zanemarena, niti je kroz Zakon ona u drugom planu. ■

Riječ stručnjaka

Tjelesna aktivnost je djeci danas potrebnija nego ikada

Tjelena aktivnost sastavni je dio života. Čovjek pripada onoj vrsti živih bića čiji je opstanak i razvoj vijekovima bio uvjetovan motoričkom aktivnošću. Ljudsko tijelo stvoreno je za pokret, a mi ga danas sve manje „koristimo“.

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije tjelesna aktivnost obuhvaća sve pokrete tj. kretanja u svakodnevnom životu. Kretanje i tjelesna aktivnost su djeci i adolescentima posebno važni jer pozitivno utječu ne samo na fizičko zdravlje već i na formiranje i modeliranje osobina ličnosti.

U svim etapama školske dobi organizirano tjelesno vježbanje i sportske aktivnosti neophodne su jer na najbolji mogući način stimuliraju prirodni tok razvoja djeteta te osiguravaju njegovu stabilnost, skladnost, visok nivo školske sposobnosti i zdravlja. Različite studije pokazale su da se svako ulaganje u cilju očuvanja i poboljšanja zdravlja djece i mladih u širem smislu uvijek višestruko isplatilo. Svako takvo ulaganje bilo je dokaz bolje kvalitete života.

Tjelesna neaktivnost je četvrti vodeći uzrok smrtnosti u svijetu i predstavlja značajan zdravstveni, ali isto tako sve više i društveni problem

Piše: prof. dr. Lejla Šebić, redovna profesorica na Fakultetu sporta i tjelesnog odgoja Univerziteta u Sarajevu

današnjice. Sjedilački način života zahvaća i najmlađe, pa je sve manji broj djece i mladih koji se bave bilo kojim oblikom tjelesne aktivnosti. Nedovoljna tjelesna aktivnost je također povezana i s problemom sve većeg broja pretilosti djece u svijetu, pa tako i kod nas. Broj nedovoljno aktivne djece i adolescenata značajno se razlikuje među pojedinim državama, a također je uočeni porast prevalencije na prijelazu iz osnovne u srednju školu. U gotovo svim zemljama utvrđena je veća prevalencija nedovoljne aktivnosti kod djevojčica nego kod dječaka.

Nedostatak kretanja, nedostatak mišićne aktivnosti neće uvjetovati pad sposobnosti samo jednog organa, nego će zbog višestruke povezanosti svih organa i organskih sistema doći do pada mnogih drugih funkcija.

Povezanost tjelesne aktivnosti i boljeg rada mozga

Redovno bavljenje tjelesnom aktivnošću donosi velike benefite učenicima:

- unapređuje kognitivne funkcije,
- pozitivno utječe na sposobnost učenja i mentalne sposobnosti,
- poboljšava dobro raspoloženje.

Redovno tjelesno vježbanje u pozitivnoj je korelaciji s uspjehom u intelektualnim aktivnostima. Znatno veći broj istraživanja upozorava na direktnu povezanost tjelesne aktivnosti i boljeg rada mozga, što je i potvrđeno, naprimjer, rezultatima o boljim ocjenama djece koja su u nastavi imala dodatne sate tjelesnog.

Za učenje trebamo stvarati nove veze i povezivati dijelove mozga i za to nam služe sinapse, za čiji je pravilan rad potrebno uravnoteženo izlučivanje serotonina, norepinefrina i dopamina. Tjelesna aktivnost je direktno povezana s izlučivanjem tih

hormona i to u pravom omjeru, jer je mozak uravnoteženo opskrbljen tim hormonima spremniji prihvatiti nove informacije. Istraživanja su dovela do otkrića da tjelesna aktivnost također, povećava aktivnost hipokampusa, dijela mozga odgovornog za dugoročno pamćenje.

Zato se treba zapitati u kakvom su odnosu tjelesna aktivnost s dobrobiti (mentalno i fizičko zdravlje) i kvalitetom života djece te kako tjelesna aktivnost pridonosi i na koje sve aspekte života djece utječe. Istraživanja pokazuju izraženu pozitivnu povezanost mentalnog zdravlja i bavljenja tjelesnom aktivnošću.

Tjelesna aktivnost djeluje na mnoge aspekte kvalitete života kod djece i njihovu dobrobit ostvarujući svoj utjecaj na zdravlje, ali isto tako i psihološki, socijalni i kognitivni razvoj djece. Omogućuje učenje, regulira emocije, djeca su mirnija i koncentriranija, uspješno svladavaju interpersonalne vještine i grade pozitivne odnose s vršnjacima. Pozitivno utječe na psihološku dobrobit djece i mladih jer podižući samopoštovanje pomaže u stvaranju pozitivne slike o

sebi te smanjuje psihosocijalnu anksioznost, stres i razvoj depresije.

Važna je promjena u stavu prema tjelesnom vježbanju

Savremeni način života nameće vrijednosti stjecanja novca, intelektualnog znanja i zabavu kao prioritet za kvalitetan i dobar život, a tjelesno

---

*„Naučite dijete putu
kojim treba poći,
a kad odraste,
neće skrenuti s njega“.
(Mudre izreke)*

---

vježbanje u cilju stjecanja zdravlja je manje važno gledano iz ove perspektive. Mnogi učenici i studenti kao i stariji i poslovni ljudi imaju negativne stavove prema tjelesnom vježbanju, rekreaciji i sportu velikim dijelom zbog sve razvijenijih savremenih tehnoloških sredstava, zbog čega se djeca danas općenito sve manje kreću. Iz

tog razloga nedovoljna tjelesna aktivnost se često opravdava nedostatkom vremena. Učenik i student će često, jednako kao i odrasli, biti frustriran i nezadovoljan bilo kojim angažmanom u tjelesnom vježbanju, sve dok o vježbi razmišlja kao frustrirajućoj aktivnosti. Prema tome, promjena u stavu prema tjelesnom vježbanju u današnjim uvjetima života, kada smo zahvaćeni problemom nedostatka kretanja, može drastično promijeniti zdravstveni status pojedinca.

Tjelesno vježbanje je nezamjenjiv način za postizanje i održavanje zdravlja. To je najveći ili jedan od važnijih razloga bavljenja rekreacijom i sportom te održavanja nastave tjelesne i zdravstvene kulture u vrtićima, školama i na fakultetima. Postizanje i održavanje zdravlja bi trebalo biti prioritet ne samo za pojedinca nego i za rukovodstvo države u kontekstu šireg društva koje može poticati različite aktivnosti.

Njegovanjem pozitivnog stava prema vježbi, poticanjem tjelesne aktivnosti bilo kojeg oblika (ples, rolanje, planinarenje, fitness, igranje tjelesnih igara itd.) i bavljenje sportom može biti korisno kako bi se preventivno, a ponekad i terapijski – ukoliko se radi o prekomjernoj težini, djelovalo na zdravlje djece i njihov razvoj. Upravo bi trebalo djecu i adolescente što više usmjeravati na pozitivne strane rekreacije i sporta kako bi se takvi pozitivni stavovi održali i kasnije u životu.

Tjelesna aktivnost od vrtića do fakulteta

Sve je više stručnjaka koji smatraju da je kreativnost najvažniji resurs 21. stoljeća, ali da su u današnjem društvu kreativnost preduhitrile moderne tehnologije. Informacije stižu

brzo, previše ih je, i često ne stižemo da ih koristimo na pravi način. I djeca se zagušuju nebitnim sadržajima, ne samo kroz obrazovanje. Put do kreativnog bića polazi od igre, a osnovna igra nastaje u pokretu, hodaњу, trčanju, skakanju. Igrajući se, dijete upoznaje svijet. U igri se dijete priprema za život. I to je najvažniji posao djeteta. Neki autori smatraju da bi tjelesni odgoj, muzičko i likovno trebali biti najvažniji predmeti do 12. godine djeteta. Stvoriti poticajno i bogato okruženje i različite mogućnosti za igru, trebao bi biti osnovni zadatak roditelja, učitelja i nastavnika. U motoričkom pogledu ključan period razvoja djece je do 12. godine života. U ovom periodu oni trebaju da usvoje brojne i različite kretne strukture (plivanje, vožnja bicikla, klizanje, skijanje itd.). U tom periodu djeca uče nove kretne strukture brže, bolje i lakše nego ikad. Jednom propušten taj važan period motoričkog razvoja kasnije je teško nadoknaditi. Zdrava, okretna, spretna i vješta djeca mogu lakše „nositi” sve nedaće i teškoće života te mogu lakše obavljati svoje radne i društvene zadaće. Na vrijeme, a to znači u ranoj životnoj dobi, usvojena navika redovnog vježbanja ostaje za cijeli život.

Još jedan od važnih načina integracije tjelesnog vježbanja u svakodnevni život djece i omladine te stvaranje zdrave navike, odnosno zdravog stila života provodi se kroz nastavu tjelesnog odgoja i sporta. Dolazak na fakultet, često i u novu sredinu posebno je stresno razdoblje za svakog studenta. Čak i nakon početnog prilagođavanja sve je manje slobodnog vremena, a sve više učenja, obaveza i sjedenja. Zdravom mladom čovjeku tada je tjelesno vježbanje nešto što se „ne stiže“, međutim, dobra organiza-

cija je ključ i svako ima dovoljno vremena koje je kroz tjelesno vježbanje naš glavni ulog u budućnost. Ljudski organizam je izrazito izdržljiv, ali i racionalan te oni dijelovi koje ne održavamo propadaju. Zdravlje u mladosti je nužno njegovati i takvu svijest treba održavati kroz čitavo odrastanje, školovanje i život. Zdrav život usko je povezan s navikom redovnog tjelesnog vježbanja. Mladima treba pomoći odabrati odgovarajući sadržaj, metode i volumen rada za transformaciju morfoloških i funkcionalnih obilježja bilo iz zdravstvenih ili estetskih razloga.

Na različitim institucijama i sportskim djelatnicima je da uvijek osvješćuju te motiviraju djecu i mlade o važnosti bavljenja sportom i redovnoj tjelesnoj aktivnosti u borbi protiv pretilosti, za očuvanje i poboljšanje zdravlja i dobre tjelesne forme, stoga im treba omogućiti provođenje takvih aktivnosti. Taj posao nije nikad do kraja završen. Roditelji također imaju privilegiranu odgovornost zdravstveno djelovati, usmjeravati djecu prema sportu i poticati ih na redovitu tjelesnu aktivnost. Djeca i mladi uživaju u igri i aktivnosti te se, barem tamo

gdje postoji svijest roditelja o važnosti kretanja, uključuju i u vannastavne sportske aktivnosti.

Navika usvojene redovne tjelesne aktivnosti u mladenačkoj dobi ostaje najčešće prisutna i u odrasloj dobi. Prema brojnim istraživanjima, odrasle osobe koje se redovno bave tjelesnom aktivnošću tu naviku usvojile se u djetinjstvu. Usvajanje ove navike u djetinjstvu definirano je kao osnovni faktor koji utječe na provođenje redovne tjelesne aktivnosti u odrasloj dobi.

Tjelesni odgoj u školama nedovoljno je zastupljen i neophodne su značajne promjene u školskom programu u smislu ne samo povećanja satnice već prije svega promjene stavova o vježbanju i načina provođenja tjelesne aktivnosti koja treba da prati moderne trendove u sportu. Fitness industrija danas nudi toliko različitih i zanimljivih programa čija upotreba je vrlo jednostavna i ne tako skupih rekvizita koji bi mogli dodatno motivirati mlade da se aktivno i redovno bave tjelovježbom.

Ulaganje u zdravlje naše djece je najbolje ulaganje u njihovu budućnost! ■

Gimnazija Obala Sarajevo

Gradimo mostove prijateljstva

Tradicija razmjene učenika sa školama iz različitih evropskih zemalja, uspješno je nastavljena i ove školske godine u Gimnaziji Obala. Krajem mjeseca novembra, na poziv prijateljske škole iz Beograda, učenici i profesori Gimnazije Obala Sarajevo posjetili su Filološku gimnaziju. Saradnja ove dvije škole počela je prethodne školske godine kada su učenici i profesori beogradske škole bili u posjeti glavnom gradu Bosne i Hercegovine i imali priliku družiti se sa sarajevskim gimnazijalcima i njihovim profesorima. Tada su učenici Gimnazije Obala bili domaćini svojim beogradskim vršnjacima, koje su srdačno ugostili i upoznali sa našom kulturom, historijom i tradicijom. Prezadovoljni beogradski gimnazijalci izrazili su želju da se ova saradnja nastavi i s nestrpljenjem čekali priliku da uzvrate gostoprimstvo. Stoga su

pozitivni utisci i dobra iskustva iz prve posjete bili više nego dovoljan razlog da se u periodu od 26. do 28. novembra 2018. godine organizira uzvratna posjeta učenika i profesora Gimnazije Obala Filološkoj gimnaziji u Beogradu. Trodnevni boravak u glavnom gradu Srbije bio je odlična prilika da se 10 sarajevskih učenika upozna sa

svim kulturnim i historijskim znamenitostima ovog grada. Osim toga, ovaj susret potvrdio je i prijateljske veze između dvije gimnazije započeto prošle školske godine. Učenici iz Filološke gimnazije pokazali su se kao odlični domaćini, priredivši gostima tri nezaboravna dana u svom gradu. Kolegama iz Sarajeva bili su na raspolaganju sve vrijeme boravka u Beogradu, za njih organizirali edukativne izlete te omogućili posjetu časovima u svojoj školi. Gosti iz Sarajeva imali su priliku da, uz stručnog vodiča, posjete i upoznaju glavnu beogradsku Knez Mihajlovu ulicu, Kalemegdan, muzeje, vjerske objekte i druge zanimljive beogradske građevine. Posljednji dan boravka u Beogradu, učenici Gimnazije Obala su za svoje domaćine pripremili prigodan program, kroz koji su predstavili školu, grad i državu iz koje dolaze. Na taj način su iskazali zahvalnost domaćinima na srdačnoj dobrodošlici i odličnoj organizaciji ove posjete.

Iz Gimnazije Obala ističu da je ovo samo početak jedne dobre i korisne saradnje. U budućnosti najavljuju značajne projekte, a sve u cilju razmjene iskustava te boljeg upoznavanja i razumijevanja među vršnjacima ovih dviju država. ■

Osnovna škola “Silvije Strahimir Kranjčević”

Razmjena učenika

Učenici osnovne škole “Silvije Strahimir Kranjčević” sredinom oktobra ove godine, posjetili su Švedsku. U gradu Hassleholm proveli su pet dana ispunjenih različitim sadržajima kojima je zajedničko to što su uglavnom predstavljali nešto novo i zanimljivo za istraživanje i učenje. Jedna od aktivnosti u sklopu razmjene bilo je prisustvovanje nastavi u osnovnoj školi Laredaskolan u ovom gradu. To je bilo mnogo korisno za sarajevske učenike, ali i za

osoblje škole koje ih je predvodilo - direktoricu škole, Dženitu Kurtović, i nastavnicu Engleskog jezika Edisu Gerin-Ćorović, jer su mogli da svjedoče odvijanju nastavnog procesa u jednoj švedskoj školi te da se upoznaju sa njihovim sistemom obrazovanja.

U sklopu petodnevne razmjene, učenici osnovne škole “Silvije Strahimir Kranjčević” imali su priliku obići nekoliko okolnih gradova te posjetiti fabriku za reciklažu i otpadne vode.

Kroz ove aktivnosti, družeći se sa svojim vršnjacima iz Hassleholma, učenici su stekli nove prijatelje sa kojima su razmjenjivali iskustva školovanja i odrastanja u dvije države na različitim dijelovima Evrope. Većini učenika bio je ovo prvi put da su u posjeti jednom gradu na sjeveru sa tako očaravajućom arhitekturom, ali vjerovatno ne i posljednji jer su kontakti i prijateljstva koja su stekli na ovoj razmjeni dobar temelj za nastavak i obogaćenje saradnje. ■

Srednja medicinska škola - Jezero Sarajevo

Izaberimo ono što ne možemo kupiti

Učenici JU Srednja medicinska škola – Jezero Sarajevo su aktivno učestvovali u javnom pozivu TPO organizacije i Etos inicijative za najbolji likovni rad na temu: **Živi vrijednosti**. Cilj projekta je potaknuti mlade na kreativno razmišljanje i prezentiranje stavova o potrebi zagovaranja ravnopravnos-

ti, kulturi dijaloga, izgradnji mira i partnerstva. U konkurenciji od 80 izuzetno kreativnih radova, učenica Ajla Emkić je radom „Izaberimo ono što ne možemo kupiti“ osvojila specijalnu nagradu, a rad „Bol“, Murisa Lavića je bio dio izložbene postavke u toku konferencije „Etos inicijative“. ■

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Prvo mjesto na državnom prvenstvu BiH

Učenica Srednje škole za tekstil, kožu i dizajn, Eldina Babić koja pohađa drugi razred, osvojila je prvo mjesto na Državnom takmičenju u boksu za mlade koje se održalo u periodu od 2. do 4. novembra 2018. godine u sportskoj dvorani Dobrinja u istoimenom sarajevskom naselju.

Inače, Eldina je aktivna članica Bokserskog kluba Kamp-sport Peljto, a ovaj izvrsni rezultat dokaz je kontinuiranog i napornog rada te uloženog truda koji se na kraju isplatio. Eldini upućujemo iskrene čestitke na ovom velikom uspjehu. ■

Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica"

Olimpijada tehničkog stvaralaštva mladih Jugoistočne Evrope

U Strumici je u periodu od 9. do 10. 11. 2018. godine održana četvrta Olimpijada tehničkog stvaralaštva mladih Jugoistočne Evrope u organizaciji Asocijacije tehničkog informatičkog obrazovanja Jugoistočne Evrope, a učestvovali su mladi iz Rumunije, Crne Gore, Srbije, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Domaćin takmičenja bila je Općina Strumica, Narodna tehnika Makedonije, Narodna tehnika Strumica. Olimpijada je održana u Centru za kulturu „Ante Panov“, a gradonačelnik Strumice, Kosta Jankovski, otvorio je Olimpijadu. Bosnu i Hercegovinu su predstavljali Mario Glavaš ispred JU Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece „Mjedenica“, Nedim Bečić iz Osnovne škole „Musa Ćazim Ćatić“ Sarajevo i Ensar Kosovac iz Srednje tehničke škole Bugojno.

Učenik Mario Glavaš osvojio je diplomu za prezentaciju praktičnog rada iz nastave tehničkog odgoja. Pored takmičara na 4. Olimpijadi tehničkog stvaralaštva mla-

dih Jugoistočne Evrope prisustvovali su: Nijaz Brajlović, predsjednik Udruženja pedagoga tehničke kulture u BiH, dr. Mirsada Čakal, direktorica Zavoda, Melika Zejnilagić, sekretar za naučno-tehnički odgoj mladih u BiH i predsjednica Udruženja pedagoga tehničke kulture u SBK. ■

Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica"

Manifestacija *Oni su najbolji*

Manifestacija "Oni su najbolji" održana je 4. oktobra 2018. godine u Općini Stari Grad, u organizaciji Udruženja za naučno-tehnički odgoj mladih u BiH. Jedno od značajnih priznanja koje se dodjeljuje mladim tehničarima je „Zlatni točak tehnike“ i zvanje najbolji mladi tehničar BiH. Najbolji mladi tehničar BiH iz Zavoda za specijalno obrazovanje i odgoj djece „Mjedenica“ za školsku 2017/2018. godinu je Dženana Kolak. Za zasluge u razvoju tehničke kulture i naučno-tehničkog stvaralaštva mladih Zavodu „Mjedenica“ dodijeljeno je posebno priznanje. ■

Treća gimnazija

Treća gimnazija opet šampion

Od 30. oktobra do 1. novembra održano je tradicionalno sportsko takmičenje, jubilara dvadeseta sarajevska Gimnazijada. U dvije sportske discipline, košarci i stonom tenisu, u muškoj i ženskoj kategoriji, takmičilo se više od 200 učenika svih sarajevskih gimnazija. Gimnazijadu je svečano otvorila Emina Pašukan, učenica Prve gimnazije i najperspektivnija sportistkinja Bosne i Hercegovine. Ovogodišnju Gimnazijadu otvorili su stonoteniseri Treće gimnazije i Prve bošnjačke gimnazije. Adnan Hajrić i Ervin Vladić – predstavnici Treće gimnazije, nisu uspjeli nadvladati svoje protivnike te su izgubili rezultatom 11:5. Njihov poraz ublažila je ženska stonoteniska ekipa u čijem sastavu su bile Alemka Hasečić i Ilma Erović, koje su pobijedile ekipu

Druge gimnazije te se tako plasirale u narednu rundu. Zahvaljujući velikom trudu u narednom krugu, učenice Treće gimnazije su pobijedile ekipu Prve gimnazije rezultatom 3:1 i

na taj način su osigurale finale protiv ekipe Katoličkog školskog centra. U finalu su učenice Treće gimnazije pokazale nadmoć i sasvim zaslužno osvojile prvo mjesto.

Ovogodišnja Gimnazijada odvijala se i u sportskoj dvorani „Jezero“, gdje su odigrane košarkaške utakmice u muškoj i ženskoj konkurenciji. Žensku ekipu Treće gimnazije predstavljale su učenice: Huko Amina, Rastoder Abela, Hasković Irma, Čekić Ilma, Boschiero Dejna, Buljina Nejra, Šabotić Amra, Pirija Sabrina, Milišić Berina i Đulančić Melika. Košarkašice Treće gimnazije nisu imale sreće te su, nakon velike borbe, takmičenje okončale već u prvom krugu. Bolje od njih bile su učenice Druge gimnazije koje su slavile rezultatom 23:18.

Muška košarkaška ekipa igrala je u sastavu: Panjeta Tarik, Berberović Orhan, Trbonja Timur, Đip

Faris, Bašić Omar, Bajrović Bakir, Bajramović Amar, Šehović Sadin, Osmanspahić Emir, Salić Kerim,

Kurtanović Emir i Kukuruzović Haris. Momci iz Treće gimnazije slavili su u prvom kolu protiv svojih vršnjaka iz Dobrinjske gimnazije i plasirali se u finale. U finalnom turniru su, osim košarkaša iz Treće gimnazije, nastupale i košarkaške ekipe Druge i Pete gimnazije.

Košarkaši Treće gimnazije upisali su dvije pobjede i tako osvojili prvo mjesto na ovogodišnjoj Gimnazijadi. Ovogodišnja Gimnazijada zatvorena je prigodnim programom. Najboljim ekipama dodijeljene su zaslužene nagrade. ■

Tekst pisale: učenice Obralija Arnela IV2 i Huko Amina IV6

Osnovna škola "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković"

Nije prvi put, ali...

U srijedu, 24. 10. 2018. godine, odigrano je peto kolo Fudbalske lige osnovaca Starog Grada. To je ujedno bilo i posljednje kolo jesenjeg dijela lige, nakon kojeg je ekipa Osnovne škole "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković" zauzela prvo mjesto. U posljednjoj utakmici prvog kruga takmičenja, ekipa sa Hrida ostvarila je pobjedu rezultatom 3:1 protiv ekipe OŠ „Edhem Mulabdić“, što je četvrta uzastopna pobjeda ovih mladih fudbalera. Nakon minimalnog poraza u prvom kolu od aktuelnih prvaka iz OŠ „Hamdija Kreševljaković“, uslijedio je niz pobjeda. Dječaci iz Osnovne škole "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković" nizali su pobjede u utakmica-

ma protiv ekipa OŠ „Vrhbosna“, OŠ „Mula Mustafa Bašeskija“, OŠ „Saburina“ te OŠ „Edhem Mulabdić“. Školski fudbalski tim u sastavu Faris Mašić, Nidal Tinjak, Imran Rojo, Ali Sablja, Hamza Še-

hović, Adis Alić, Rijad Bajrović, Nedim Šehović, Ali Hidić, Berin Hajdarević, Eman Salkić, Ali Kundo, pripremala je i vodila na takmičenja nastavnica Tjelesnog odgoja, Adelina Čuljević. ■

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo

Stipendije za talentovane učenike Kantona Sarajevo

Početkom decembra 2018. godine, ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, Elvir Kazazović, potpisao je ugovore na osnovu kojih će devet talentovanih učenika dobiti stipendije. Ove stipendije u iznosu od dvije stotine konvertibilnih maraka uručivat će se devet mjeseci odabranim učenicima koji pohađaju prve razrede srednjih škola. Nagrađeni učenici zadovoljili su kriterije propisane u Javnom pozivu za dodjelu stipendija za talentovane/nadarene učenike a koji su školske 2018/2019. godine upisali prve razrede srednjih škola.

O kriterijima za dodjelu ove stipendije, Ministar je rekao:

“Najbitniji uslovi za dodjelu stipendije bili su da je učenik završio osnovnu školu sa prosječnom ocjenom 5,00 i primjerenim vlada-

njem kao i da je dobitnik nagrada za ostvareno prvo mjesto na kantonalnom, federalnom, državnom i međunarodnom takmičenju iz nastavnih predmeta Matematika, Informatika i Fizika”.

Ministar Kazazović je čestitao učenicima koji su pokazali svoje izvrsne rezultate, čemu se pridružuje i Redakcija časopisa Mladi i škola uz želje da nastave biti uspješni i vrijedni! ■

Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece "Mjedenica"

Mladi sportisti osvajaju medalje

Učenici Zavoda za specijalno obrazovanje i odgoj djece „Mjedenica“ izuzetni su sportisti. Ove godine na Sportskim igrama Oaze i Specijalne olimpijade postigli su izvanredne rezultate. Mladi atletičari osvojili su zlatnu,

srebrnu i tri bronzane medalje. Na takmičenju u plivanju učenik IV razreda, Ajdin Šljivo, osvojio je zlatnu medalju. U okviru MATP PROGRAM-POLIGON osvojene su tri zlatne i dvije srebrene medalje. ■

Učenik Ajdin Šljivo

Srednja ugostiteljsko-turistička škola Sarajevo

Zlatna medalja na Danima jabuke

Sajam „Dani jabuke“ u Goraždu tradicionalno se održava u drugoj sedmici mjeseca oktobra. U okviru ovogodišnjeg sajma, 12. 9. 2018. godine održano je i takmičenje srednjih stručnih škola. Takmičenju se odazvalo deset škola iz

četiri države: BiH, Hrvatske, Srbije i Crne Gore. Tema takmičenja bila je tufahija i poslastica od jabuka po izboru, uz napomenu da treba povezati tradicionalnu pripremu sa modernim načinom usluživanja. Ocjenjivala se vještina u pripremi, urednost, čistoća,

izgled, ukus... Vrednovanje takmičara izvršio je žiri kojeg su sačinjavali članovi Udruženja ugostitelja.

Predstavnice Srednje ugostiteljsko-turističke škole Sarajevo, učenice Lamija Čolak i Larisa Mahinić uz mentoricu Elvedinu Sejtariju, osvojile su prvo mjesto i zlatnu medalju, tačnije zlatnu jabuku.

Sajam i takmičenje bili su veoma posjećeni jer je veliki broj građana pratio takmičenje i proglašenje pobjednika, a sve to uz prisustvo medija. ■

Srednja elektrotehnička škola Sarajevo

Književno veče sarajevskih srednjoškolaca

Učenici Srednje elektrotehničke škole Sarajevo već tradicionalno učestvuju na konkursu za najbolje literarne radove u okviru Dana Matice hrvatske.

15. 11. 2018. godine naši učenici sa svojim profesoricama prisustvovali su Poetskoj večeri u Katoličkom školskom centru "Sv. Josip" u Sarajevu. Tom prilikom, svim učenicima uručen je Zbornik proznih i poetskih radova sarajevskih srednjoškolaca.

U Zborniku su objavljeni radovi šest učenika: Maide Hodžić, Nedžle Helać, Nejre Pezo, Dževade Hat-

kić Aljović, Rijada Puriša i Haruna Omeragića. Među nagrađenim učenicima je i učenica Dževada Hatkić Aljović koja je dobila Specijalnu nagradu za pjesmu pod nazivom „Neželjeni slavuj“. Učenici KŠC uvijek pripreme prigodan muzički program, a ove godine smo uživali i slušajući dijelove nagrađenih radova.

Nadamo se da buduće generacije neće zaboraviti pero, značaj i ljepotu pisane riječi - poruka je upućena sa Poetske večeri Dana Matice hrvatske. Ponosni na uspjeh, nakon ove manifestacije nastavili smo druženje uz čaj i kafu. ■

“Neželjeni slavuj”

Nemoj da te ušutkaju ljudi,
ljubomorni i zle čudi.
Njih ne zanimaju tvoje muke
i mudrolije ti što zboriš.

Al' ti imaš pravo reći svakom,
sve što trebaš,
sve što želiš.
Ne daj da te ušutkaju lahko.

Nek' ti se glas daleko čuje,
nek' se probudi i onaj što
miruje.

Oni govore šuti, smetaš svima!
Ali, ptico moja,
ako ti se pjeva, pa ti pjevaj – u
inat njima! “Neželjeni slavuj”

Nemoj da te ušutkaju ljudi,
ljubomorni i zle čudi.
Njih ne zanimaju tvoje muke
i mudrolije ti što zboriš.

Al' ti imaš pravo reći svakom,
sve što trebaš,
sve što želiš.
Ne daj da te ušutkaju lahko.

Nek' ti se glas daleko čuje,
nek' se probudi i onaj što
miruje.

Oni govore šuti, smetaš svima!
Ali, ptico moja,
ako ti se pjeva, pa ti pjevaj – u
inat njima!

Srednja elektrotehnička škola Sarajevo

Zlatne medalje učenicima

Srednja elektrotehnička škola Sarajevo dobila je zvanični poziv Saveza inovatora Hrvatske da učestvuje na 43. Hrvatskom salonu inovacija sa međunarodnim sudjelovanjem INOVA 2018. To je bila izložba inovacija, prototipova i studentskih poslovnih planova, koja se održala u Zagrebu, na Zagrebačkom velesajmu od 14. 11. do 17. 11. 2018. godine.

Kao i prethodnih godina, i ove godine prihvatili su poziv i na ovu prestižnu međunarodnu manifestaciju otišli sa tri učenička rada, a to su:

1. ROVER

Autori: Harun Kovačević, Bakir Kapetanović, Haris Džananović

Mentor: Admir Akšamović, dipl. el.ing.

2. SMART drill

Autori: Bakir Kurtović, Kenan Žunić, Amer Viteškić

Mentor: Admir Akšamović, dipl. el.ing.

3. SORTER OTPORNIKA

Autori: Ismail Ičanović, Emir Ćurevac, Ajdin Derenjić

Mentor: Admir Akšamović, dipl. el.ing.

Pored hrvatskih izlagača, učestvovali su i izlagači iz 27 zemalja među kojima su: Tajvan, Japan, Iran,

Južna Koreja, Sudan, SAD, Slovenija, Makedonija, Tajland, Poljska, Rumunija, Saudijska Arabija, Rusija, Malezija, Turska i dr.

Na ovoj međunarodnoj manifestaciji izloženo je 578 radova, među kojima i tri rada učenika Srednje elektrotehničke škole, koji su predstavljali državu Bosnu i Hercegovinu.

Nakon što je međunarodni žiri pregledao sve radove među kojima su bili i radovi učenika Srednje elektrotehničke škole Sarajevo, koji su pokazali svoje znanje tokom prezentacije sa aspekta funkcionalnosti, inovativnosti, kreativnosti tehničkih rješenja, na svečanoj ceremoniji dodjele priznanja sva tri rada dobila su zlatne medalje.

Bilo je zadovoljstvo biti na bini sa učenicima i zlatnim medaljama i predstavljati državu BiH, Kanton Sarajevo i Srednju elektrotehničku školu. ■

Druga osnovna škola Ilidža/Hrasnica

Šampion inkluzije

U okviru kampanje „Sretno djetinjstvo“ u organizaciji UNICEF-a i Evropske unije u Bosni i Hercegovini, upriličena je dodjela priznanja „Šampion inkluzije“. Svečana dodjela je održana u srijedu, 19. 09. 2018. godine u zgradi Ujedinjenih nacija (UN BiH) u Sarajevu.

Od 1. augusta građani su imali priliku da nominuju pojedince, organizacije, škole ili institucije koje se zalažu za jednaka prava svakog djeteta. Cilj ovog konkursa je bio da se nagrade oni koji su dali značajan doprinos da se djeca u njihovoj okolini razvijaju do svog punog potencijala.

Više od 100 pojedinaca i organizacija je bilo prijavljeno na konkurs, a organizatori su najzaslužnije proglasili „Šampionima inkluzije“. Svečanu dodjelu diploma uveličao je dolazak Lucy Meyer, višestruke šampionke Specijalne olimpijade,

koja je šampionima i šampionkama dodijelila priznanja.

Učenik I razreda Druge osnovne škole, Nidal Memija, je zaslužno proglašen „Šampionom inkluzije“. Nidal je brat blizanac dječaka s autizmom. Zajedno pohađaju prvi razred, što za njegovog brata Daanina predstavlja veliki izazov. Daanin

ima sreću da pored sebe ima brata čije je zalaganje vrijedno divljenja i zaslužuje ohrabrenje svih nas.

Ponosni smo na sve uposlenike škole, učenike i njihove roditelje, jer prihvataju druge i drugačije, pružajući ruku podrške i razumijevanja.

BUDIMO NOSIOCI INKLUZIVNIH PROMJENA! ■

Osnovna škola "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković"

Učenici o svom gradu

U aprilu ove godine Udruženje antifašista Starog Grada je u okviru obilježavanja Dana oslobođenja grada Sarajeva proglasilo i najuspješniji literarni rad na temu „Moj voljeni grad“. Na nivou Općine bio je to rad Umme Šahović, danas učenice VIII razreda.

Moj voljeni grad

Sjedim sa mamom i njenom prijateljicom koja je došla iz inostranstva u jednom restoranu iz kojeg se proteže pogled preko cijelog Sarajeva.

Teta Azra, rođena Sarajka sa Vratnika i moja mama sa memli Bistrika. Dvije strane Sarajeva u vječnoj prepirci i utrci koji dio je ljepši. Teta Azra se udala i otišla živjeti u Lion. E čuj, ne sviđa joj se tamo, nije se navikla... Žali se na sav glas i pre-pričava anegdote iz srednjoškolskih dana. Mama i ona su išle u Gimnaziju Obala, bježale sa časova, jele na Skenderiji hamburger iz „Tota“. I ja ga volim. I dan danas je isti, kažu one. Razmišljam o njihovom razgovoru, pitala bih nešto, ali ne smijem, nije kulturno. Kod nas u Sarajevu uvijek se znalo za red. Svašta se nešto gleda i svašta je bruka. Zato i jesu ljudi dobri.

Veliki grad, puno ljudi različitih, a sve ih povezuje jedna stvar, jedna Čaršija u kojoj svi sve znaju. Hajde stisni pa se obrukaj. Valjalo bi sutra proći pored Slatkog čošeta. Vidim Čoše kroz staklo kao na

dlanu. Počinjem da shvatam i odgovaram sebi sebi na neizgovorena pitanja. Dok gledam kroz prozor vidim snijeg. Pokrio krovove, a prvi dan proljeća. kasni proljeće, nisu sve žene još smršale. Sarajke vole da su dotjerane. Teta Azra kaže da se Francuskinje puno dotjeruju, ali nisu tako lijepe kad ujutro izađu iz kuće. A naše žene? Eh, naše žene su i u ratu bile dotjerane i čiste, pričaju one. I tad, svaki dan bio ručak skuhan. Kolač napravljen čarolijom od ničega i poklonjen komšinicinom djetetu. I u ratu se čuvao obraz. Dijelilo se i pomagalo. Tako i treba, ako imaš, pola daj. I ja dajem od džeparca jednoj nani kad idem na folklor. Halal bilo.

Baščaršija - puna usta specifičnih slova da izgovoriš. Takva je i Ona.

Specifična. Skup kontradiktornosti koje čine savršenu cjelinu. Crkva i džamija.

Kako bih ja bez zvukova zvona i ezana? Ne znam... Kako bih bez Čaršije? Kako bez mog Kulturno-umjetničkog društva?

Kad bih bila negdje tamo, stalno bih mislila putuju li članovi folklor? Druže li se? Ima li tamo bureka i ćevapa? Baklave? Ima li iftara i šarenih sofri?

„Ima salata“, kaže teta Azra. Čuj salata? To se kod nas zove usput. Jasno mi je sad što ona ne može da se navikne.

Voljeni moj, grade, ako ikada odem kod teta Azre, ne brini, vraćam se čim oglasnim. ■

Učenica: Umma Šahović

Osnovna škola "Silvije Strahimir Kranjčević"

Šampioni inkluzije u Bosni i Hercegovini

Dodjelom priznanja i prigodnim programom, u Kući UN-a u Sarajevu predstavljena je kampanja "Šampioni inkluzije". Delegacija Europske unije u BiH i UNICEF BiH organizirali su dodjelu priznanja 'Šampioni inkluzije' u srijedu, 19. rujna ove godine.

U Bosni i Hercegovini 40 posto stanovništva izjavilo je da ne želi da njihova djeca budu u istom razredu s djecom koja imaju poteškoća u razvoju, zbog čega je u takvoj zemlji od izuzetnog značaja izdvojiti one pojedince i organizacije koje čine mnogo na inkluziji. Zbog toga je Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF) u BiH, u saradnji s Delegacijom Evropske unije u BiH, organizirao konkurs na koji su se mogli prijaviti oni koji su dali značajan doprinos da se djeca u njihovoj okolini razvijaju do svog punog potencijala, a najzaslužniji u Sarajevu uručena su priznanja "Šampioni inkluzije".

Više od 100 pojedinaca i organizacija prijavljeno je na ovaj konkurs te su organizatori morali uvesti kriterije, kako bi njih 34 bilo proglašeno za šampione inkluzije jer su u institucijama, nevladinim organizacijama i uopće u svojoj zajednici dali doprinos razvoju djece s poteškoćama.

Riječ je o priznanju i zahvalnosti onima koji nesebično doprinose da se djeca u njihovoj okolini razvijaju do svog punog potencijala, rastu u

boljem okruženju i imaju bolji život. Jedna od mnogih sa liste, nominovanih i odlikovanih šampiona inkluzije je i JU OŠ „Silvije Strahimir Kranjčević” - pravi šampion inkluzije, jer u ovom procesu učestvuje cijela zajednica od učiteljice do učenika i njihovih roditelja kao i kompletno školsko osoblje.

Nekima od njih nagrade je uručila petorostruka osvajačica zlatnih medalja plivačkih takmičenja na Specijalnoj olimpijadi, glasnogovornica UNICEF-a Sjedinjenih Američkih Država i Specijalne olimpijade. Lusi Meyer izrazila je želju da sva djeca s poteškoćama imaju slično iskustvo. Smatra da je važno prihvatiti djecu sa poteškoćama, kojih je u svijetu 93 miliona.

“Mnoga od te djece nemaju pažnju, to se mora promijeniti. Djeca nikada nisu premala da im se pomo-

gne” - rekla je Meyer, koja je kroz razne projekte osigurala 500 hiljada dolara za programe UNICEF-a posvećene inkluziji djece sa poteškoćama u razvoju.

Predstavnica UNICEF-a u BiH, Geeta Narayan, govorila je o važnosti uključivanja lokalne zajednice, ali i svih nivoa vlasti kako bi se osigurao veći stepen inkluzije, dodajući da je BiH napredovala u tom smislu u posljednjih nekoliko godina, ali mnogo toga je još potrebno uraditi. Iznijela je podatak da je u posljednje tri godine 2 000 djece dobilo bolji pristup socijalnoj zaštiti, za 3 000 njih urađena je rana detekcija i intervencija, a 675 ih ima benefite od inkluzivne nastave.

Visok procenat onih koji ne žele da im djeca pohađaju isti razred sa djecom koja imaju poteškoće, pokazuje još uvijek veliki stepen diskriminacije i stigmatizacije, ali Narayan smatra

da su zbog toga ovakvi događaji još od većeg značaja:

“Moramo se uhvatiti u koštac sa stigmatizacijom, boriti se protiv nje i dokazati ljudima da boravak djece u istim učionicama ima prednosti i za djecu koja nemaju poteškoća jer na taj način uče o različitostima” – zaključila je Narayan.

Zamjenik šefa Delegacije EU u BiH, Khaldoun Sinno, podsjetio je da je inkluzija dio evropskih standarda i da to ima veze s jednakim pristupom zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju i zapošljavanju:

“Potrebno je osigurati mnogo više od onoga što pojedinci i građani rade, mogu uraditi mnogo, ali ne sve. Zato

se okrećemo institucijama države iako postoje finansijska ograničenja, no neophodan je dijalog sa organizacijama civilnog društva” – kazao je Sinno.

Kako je najavljeno, UNICEF i druge organizacije nastaviti će prepoznavati pojedince i organizacije, koje su posvećene postizanju veće inkluzije. ■

Osnovna škola “Silvije Strahimir Kranjčević”

Prvo mjesto na općinskom i kantonalnom takmičenju

O pćinsko takmičenje iz programa „Upoznavanje na opasnost od mina” održano je 2. 11. 2018. godine u KUD-u „Željezničar”, a Kantonalno takmičenje je održano 17. 11. 2018. godine u osnovnoj školi „Malt”. Našu školu predstavljale su učenice VII razreda: Lamija Redžić, Naida Bašić, Selina Bošnjaković te Emina Džemidžić, koje je pripremila nastavnica Historije, Amela Bajrić. Naša škola je osvojila 1. mjesto i na općinskom i na kantonalnom takmičenju. ■

Javna ustanova „Djeca Sarajeva“

Sreća u očima djeteta

U cilju podsticanja i organiziranja kulturno-obrazovnih, rekreativnih i drugih mjera i akcija za unapređenje razvoja brige o djeci kao i pokretanja novih inicijativa i programa za zadovoljenje potreba djece, u JU „Djeca Sarajeva“ tradicionalno i u sklopu Cjelovitog razvojnog programa rada i Obaveznog programa za djecu u godini pred polazak u školu, organizirali smo raznovrsne aktivnosti povodom Dječije nedjelje u periodu od 01. 10. do 05. 10. 2018. godine. U JU „Djeca Sarajeva“, koja obuhvata 31 vrtić, u institucionalnom predškolskom odgoju i obrazovanju upisano je 2.730 djece. Osim njege, odgoja i obrazovanja djece ranog uzrasta, rad u ovoj ustanovi zasniva se na sigurnosti, dobrobiti i poštovanju djece kroz implementaciju Konvencije o dječijim pravima. Osim Cjelovitog razvojnog programa, uključeno je i 2.580 djece u Obaveznom programu. Djeca su podijeljena u 111 odgojnih grupa. Tako u JU „Djeca Sarajeva“ boravi ukupno 5.310 djece s područja Kantona Sarajevo. Posebnu pažnju posvećujemo i pružamo djeci s posebnim potrebama, porodicama iz marginaliziranih grupa, socijalno ugroženim porodicama i samohranim majkama. Kako bismo obuhvatili i uključili što veći broj djece, saradnju kontinuirano osnažujemo kroz razne programe roditeljske kompetencije. Stoga je naš glavni cilj da se kroz kvalitetno i pažljivo praćenje svakog djeteta odgovori na

njegove razvojne potrebe i tendencije te da se međudejstvom porodice i institucija u dobro strukturiranim uvjetima socijalnog i materijalnog okruženja osnaži dijete. Cilj je da se djetetu omogući kvalitetno okruženje za rani rast i razvoj od rođenja do polaska u školu. Tako će svako dijete razviti svoje potencijale putem različitih vidova visokokvalitetnih, sveobuhvatnih, kulturološko prilagođenih i inkluzivnih usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Kroz obilježavanje Dječije nedjelje još jače se pospješuje uloga i skreće pažnja javnosti na značaj i poštivanje prava svakog djeteta.

Obilježavanje Dječije nedjelje u vrtićima JU „Djeca Sarajeva“ ove godine je proteklo pod sloganom

„Sreća u očima djeteta“. Cilj je da se kroz različite manifestacije ukaže na prava i potrebe djece. Djeca vrtića „Višnjik“ i „Vrapčić“ učestvovala su u muzičkom programu otvaranja Dječije nedjelje u Dječijem domu Bjelave, dok su djeca vrtića „Skenđerija“, „Slavuj“, „Šareni voz“ i „Makovi“ posjetili Spomen obilježje ubijenoj djeci opkoljenog Sarajeva te odali počast i položili cvijeće. Drugog dana Dječije nedjelje u vrtiću „Žiž“ održana je pedagoško-psihološka radionica za roditelje pod nazivom „Dječije odrastanje“. Stručni tim za inkluziju Ustanove pored održane radionice za roditelje, pripremio je letke za sve vrtiće sa važnim savjetima i uputama koje su bitne prilikom dječijeg odrastanja.

Tokom Dječije nedjelje u svim vrtićima organizirane su sportske takmičarske igre s poligonom pod nazivom „Zajedno smo jači“, a u vrtićima „Mašnica“ i „Košuta“ organizirana je „Mala biciklijada“. U toku Dječije nedjelje u svim vrtićima priređena je likovna izložba na temu „Moj dječiji svijet“, uz promociju kataloga inovativnih likovnih tehnika koje su radila djeca sa odgajateljima. Vrtići „Srećica“ i „Lužani“ bili su u posjeti starijim osobama u Domu za stare osobe Nedžarići, gdje su, uz organiziranje kulturno-zabavnog programa te uručivanja likovnih slikovnica pod nazivom „Moja uža i šira porodica“, uljepšali svakodnevnicu stanovnicima ovog doma.

Edukativne radionice za roditelje „Mozaik roditeljstva“ održane su u vrtićima „Iskrica“ i „Lastavica“. Voditelji radionica bili su odgajatelji i stručni saradnici koji

posjeduju certifikat JU „Djeca Sarajeva“ – saradnja sa JU Porodično savjetovalište KS.

Lijepi i topli oktobarski dani bili su prilika za odlazak djece na izlete u prirodu. Pod sloganom „Ja imam pravo na čist zrak i prirodu“, većina vrtića organizirala je jednodnevne izlete na obližnja izletišta te u „Pionirsku dolinu“. Posljednji dan Dječije nedjelje, 05. 10. 2018. godine, u vrtićima JU „Djeca Sarajeva“ bio je fokusiran na zdravlje. U svim vrtićima organizirana su druženja s roditeljima i ljekarima koji su s djecom razgovarali o zdravoj ishrani, dok su odgajatelji organizirali kreativne radionice za djecu „Piramida zdrave ishrane“. U vrtiću „Bajka“ za sve roditelje organizirano je interaktivno predavanje „Vakcinacija djece“, a predavač je bio pedijatar iz Doma zdravlja Vrazova, prim. dr. Adnan Bajraktarević. ■

Osnovna škola "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković"

Obilježavanje Dana UN-a

Nakon Drugog svjetskog rata, svijet je želio mir pa su radi toga osnovane Ujedinjene nacije 24. oktobra 1945. godine, potpisivanjem Povelje Ujedinjenih nacija. Nakon što je većina potpisnika, uključujući i pet stalnih članica Vijeća sigurnosti ratificirala ovaj temeljni dokument, službeno su nastale Ujedinjene nacije (UN). Iako je UN ustanovljen prvenstveno da bi osigurao mir u svijetu, danas organizacija čini mnogo više od toga. Sa 193 zemlje članice i specijalnim fondom, ova organizacija uspijeva činiti svijet boljim mjestom za život svih ljudi.

Na kreativan način učenici naše škole su u petak, 26. 10. 2018. godine, dali svoj doprinos u obilježavanju Dana UN-a koji se širom svijeta obilježava 24. oktobra.

Naime, učenici sedmog razreda: Emina Bakaršić, Karlo Ratković, Sead Pihljak i Eldin Karačić, pod rukovodstvom svoje razrednice, Almire Karčić, uzeli su učešće na Danu otvorenih vrata u UN House-u, u Sarajevu nakon što je njihova aplikacija prihva-

ćena te prezentacija ušla u uži izbor. Učenici su upriličili prezentaciju na temu „Okoliš 2030. godine: čist zrak, voda i obnovljiva energija za sve“ koja se odnosila na Ciljeve održivog razvoja odgovarajući na pitanje: „Gdje ćemo biti 2030. godine?“

Prezentacija je trajala pet minuta.

Nakon nastupa uslijedila su predstavljanja grupa učenika iz drugih škola na istu temu, ali i teme poput: „Razvijanje vještina i znanja za 2030. godinu: zdravlje, obrazovanje i zapošljavanje“, „Inkluzivno i pošteno društvo za sve do 2030. godine: tolerantna i

mirna društva“ a sve to u formi prezentacije/igre/pjesme povezane s nekim od Ciljeva održivog razvoja s naslovom „Zamislite 2030“.

Svaka grupa imala je priliku posjetiti Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine poslije tematskog događaja u UN House-u. Uz navedene učenike iz naše škole, ovoj posjeti prisustvovalo je i desetak učenika osmog i devetog razreda.

U Bosni i Hercegovini, Ujedinjene nacije čine 13 fondova, programa i specijaliziranih agencija koje rade na sljedećim prioritetnim područjima: vladavina prava i ljudska sigurnost, održivi i pravedan razvoj i zapošljavanje, socijalna inkluzija i osnaživanje žena. Sva navedena područja su također uključena u Ciljeve održivog razvoja (SDG). Te ciljeve su usvojile države članice UN-a, među kojima je i Bosna i Hercegovina, na Samitu o održivom razvoju, koji je održan 25. septembra 2015. godine. Program održivog razvoja sadrži 17 Ciljeva održivog razvoja među kojima su iskorjenjivanje siromaštva, neravnopravnosti i nepravde, kao i rješavanje pitanja klimatskih promjena do 2030. godine. ■

Četvrta osnovna škola Hrasnica

Obilježavanje Dana državnosti

nju, direktorica škole, profesorica Samira Holjan, istakla je kako treba sačuvati sjećanje na djecu koja su u rijetkim trenucima igre i zabave nemilosrdno ubijena. Nakon odavanja počasti djeci poginuloj u ratu, učenici i nastavnici su se laganom šetnjom vratili u svoju školu. Puštanjem plavih i žutih balona u zrak označili su kraj defilea. Cilj defilea je bio da se skrene pažnja građana na ovaj, za našu zemlju, veoma bitan datum. Na ovaj način se i razvija ljubav prema domovini kod učenika koji predstavljaju budućnost ove zemlje. Vrijednim radom i s puno entuzijazma „Četvrta osnovna škola“ će i ubuduće, kao i svih prethodnih godina, obilježavati važne datume, sarađivati s organizacijama, ustanovama i udruženjima u okruženju. A da to može, hoće i zna pokazala je od samog svog postojanja. ■

Svake godine učenici Četvrtе osnovne škole u Hrasnici prigodnim sadržajem obilježavaju Dan državnosti Bosne i Hercegovine. U petak, 23. 11. 2018. godine, ovaj praznik je obilježen na nesvakidašnji način. Svi đaci škole, od onih najmlađih pa do najstarijih, potrudili su se da na dostojanstven način podsjetе građane na historijska dešavanja i bitnost Dana državnosti naše zemlje. U koloni, sa zastavom i drugim obilježjima Bosne i Hercegovine, učenici i nastavnici prošetali su prema Domu kulture u Hrasnici. Gordo, svečano, bez ijednog dječijeg hira, učenici su pokazali su kako se voli i poštuje domovina. Na plećima ove djece i omladine ostaje sudbina Bosne i Hercegovine. Defile je prijatno iznenadio građane koji su se zatekli na ulicama. Na platou Doma kulture u Hrasnici, učenica devetog razreda Adna Holjan je pročitala prigodan referat o značaju ovog datuma. Učenica je podsjetila na važnost obilježavanja

25. novembra, te je prisutnim učenicima, njihovim roditeljima, nastavnicima, u ime Četvrtе osnovne škole čestitala Dan državnosti Bosne i Hercegovine. Od Doma kulture u Hrasnici defile je nastavljen kroz Pješčani park, gdje je, polaganjem cvijeća i učenjem Fatihe, odana počast ubijenoj djeci. U svom obraća-

Osnovna škola „Vladislav Skarić“

Zajedno možemo i znamo

Pozitivna inkluzivna priča nastavljena je i u ovoj školskoj godini u Osnovnoj školi „Vladislav Skarić“ sa Udruženjem „Skakavac“ i Zavodom za specijalno obrazovanje „Mjedeni-ca“. Ciklus radionica u kojima se propagira druženje, tehnička kultura, inkluzija i u kojima se dokazuje da sve možemo zajedno, bez obzira na individualne razlike. Ciklus je nazvan „Zajedno, možemo i znamo“.

Učenici uključeni u ovu aktivnost imaju priliku druženja sa svojim drugarima, ali i individualnog i grupnog rada na zadacima. Neposredni rad odnosi se na stvaranje upotrebljivih predmeta koji su plod rada učenika uz nadzor voditelja projektnih aktivnosti. U ovom ciklusu učenici prave košnice sa svim svojim elementima, kao i komplet stolica. Kroz rad svaki učesnik radi sa mašinama, alatima, bojama i drugim priborom. Svako dobija svoju priliku da se pokaže i dokaže, a sve kroz druženje u izuzetno lijepoj atmosferi. Radionice se održavaju u kabinetu tehničke kulture Osnovne škole „Vladislav Skarić“.

Završetak projektnih aktivnosti je planiran za kraj mjeseca decembra kada će biti održan veseli čas i podijeljenje diplome za učesnike. Ovaj projekt je nastavak saradnje sa udruženjem „Skakavac“ i Zavodom „Mjedeni-ca“ započetim kroz projekt „Mala škola pčelarstva“. Priča se ovdje

ne završava, a poziv je otvoren i za druge škole koje žele da se uključe u ove aktivnosti. Ostaje

nada da će i nadležne institucije uvidjeti važnost ovakvih projekata i iste finansijski podržati. ■

Srednja medicinska škola - Jezero Sarajevo

Jezero u akciji ranog otkrivanja šećerne bolesti

S obzirom na sve učestaliju pojavu i razorno djelovanje dijabetesa, odnosno šećerne bolesti, na organizam u cjelosti, a povodom 14. novembra – Svjetskog dana borbe protiv šećerne bolesti, učenici JU Srednja medicinska škola - Jezero Sarajevo i Novo Nordisk Pharma d.o.o. su na Trgu fra Grge Martića – ispred Katedrale, realizirali projekat *Kontrolom do zdravlja* – besplatna kontrolna mjerenja šećera u krvi, mjerenje krvnog pritiska, izračun indeksa tjelesne mase, saturacije i pulsa. Istoga dana su učenici u prostorijama Općine Stari Grad, a u saradnji sa Udruženjem dijabetičara Kantona Sarajevo, realizirali identične aktivnosti.

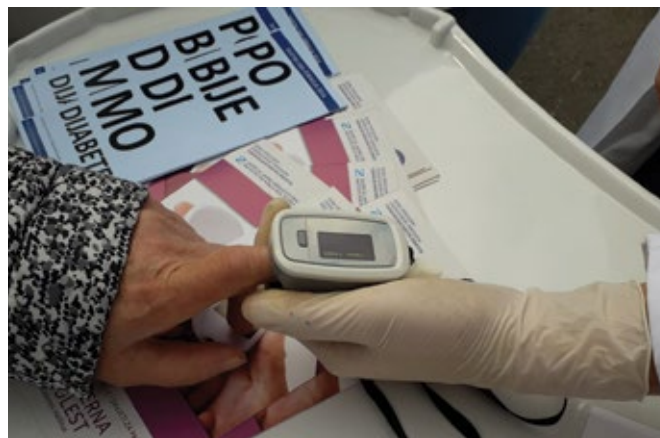
U toku akcije kontrolirano je skoro hiljadu prolaznika kod kojih je u velikom procentu registriran povećan nivo šećera u krvi i utvrđen visok krvni pritisak.

Prolaznicima kod kojih su prvi put registrirana odstupanja od referentnih

vrijednosti šećera u krvi i krvnog pritiska podijeljene su brošure sa uputama o potrebi kontroliranja spomenutih vrijednosti. Dijabetes mellitus ili šećerna bolest, poremećaj je razine glukoze (šećera) u krvi. Do bolesti dolazi kada gušterača (pankreas) prestane u potpunosti ili djelomično proizvoditi hormon inzulin ili proizvedeni inzulin nije djelotvoran u organizmu. Tada stanice ne dobivaju potrebnu hranu za život. Dijabetes se danas ubraja među

najčešća endokrinološka oboljenja. U stalnom je porastu, naročito u razvijenim zemljama svijeta, kao posljedica modernog stila života i povećanja broja spoljašnjih etioloških faktora, među kojima se posebno izdvaja gojaznost. U liječenju šećerne bolesti posebno mjesto zauzima edukacija, samopraćenje i samozbrinjavanje. Bolest liječimo pravilnom prehranom i tjelovježbom, nakon čega nastupa liječenje lijekovima. ■

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Međunarodni dan demokratije

Ove godine vrijedni članovi CIVITAS sekcije još jednom su obilježili 15. septembar - Međunarodni dan demokratije. Tim povodom, dijelili su letke na kojima se nalaze neke osnovne informacije o demokratiji, citati poznatih ličnosti o demokratiji (Abraham Lincoln i Mahatma Gandhi) kao i poziv svim sugrađanima da izađu na predstojeće izbore i da glasaju za bolju budućnost svih građana naše Bosne i Hercegovine!

Članice i članovi ove sekcije su: Ena Lošić, Hanan Šahat, Esma Mulaosmanović, Amajla Daut, Larisa Oruč,

Abraham Lincoln:

„Demokratija je vladavina naroda od naroda za narod.“

Mahatma Gandhi: „Duh demokratije ne može se nametnuti izvana.

On mora izrasti iz unutrašnjosti naroda.“

Alisa Sjenar, Abdurahim Gagula, Denis Bogučanin, Edo Demirović, Alda Feriz, Danijel Rebo, Arijana Ferizović, Alma Hasanović i Arijana Šopović. ■

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Živi vrijednost - budi čovjek

Izložba likovnih radova na temu “Živi vrijednosti” otvorena je 15. i 16. oktobra 2018. godine u okviru istoimenog školskog projekta koji se realizuje u suradnji sa TPO Fondacijom i Etos inicijativom. Na večeri otvaranja izložbe ugostili smo drage goste: Sadžidu Hadžić, voditeljicu Aktiva filozofske grupe predmeta KS, Saidu Mustajbegović, predstavnicu TPO Fondacije te roditelje učenika I i IV razreda.

Na otvaranju izložbe riječ su imali direktor škole Behudin Rovčanin, te Sadžida Hadžić i Seida Mustajbegović.

Koordinatorica ovog projekta je profesorica Alma Ahmethodžić, a njene asistentice su: Elbasa Mulić i Adisa Đekić. ■

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Učenice i BHcrafts

Od 7. do 8. 11. 2018. godine učenice IV1 razreda Amajla Daut, Ena Lošić, Esma Mu-laosmanović i Merima Frašto u pratnji profesorica Alme Ahmethodžić i Elbase Mulić učestvovala su u dvodnevnoj radionici u Tuzli pod nazivom "Imaš ideju, trebaš rješenje?" koja je dio projekta koji realizuje Udruženje „Bosanske rukotvorine“ (BHcrafts) u suradnji sa fondacijom Kulturno naslijeđe bez granica i Pravo ljudski film festivalom.

Finansiranje projekta obezbjedila je Vlada Sjedinjenih Američkih Država.

Prvi dan učesnici su prisustvovali radionicama Od ideje do biznisa i

Kada ideja postaje vidljiva?, a drugi dan radionicama: Kako osigurati zaradu? Kako održati kvalitet? ■

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Čestitka povodom 25. novembra - Dana državnosti

Unedjelju, 25. novembra 2018. godine se obilježava jedan od najvažnijih događaja koji su obilježili historiju Bosne i Hercegovine. Na ovaj dan prije 75 godina u Mrkonjić Gradu je održano Prvo zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine (ZAVNOBiH), čime su postavljeni temelji državnosti Bosne i Hercegovine, kao ravnopravne republike unutar jugoslavenske federacije, sa historijskim granicama koje datiraju još iz vremena srednjovjekovne Bosne.

Odluke Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a i danas predstavljaju osnovu demokratskih načela na kojima se temelji razvoj našeg društva i domovine u cjelini.

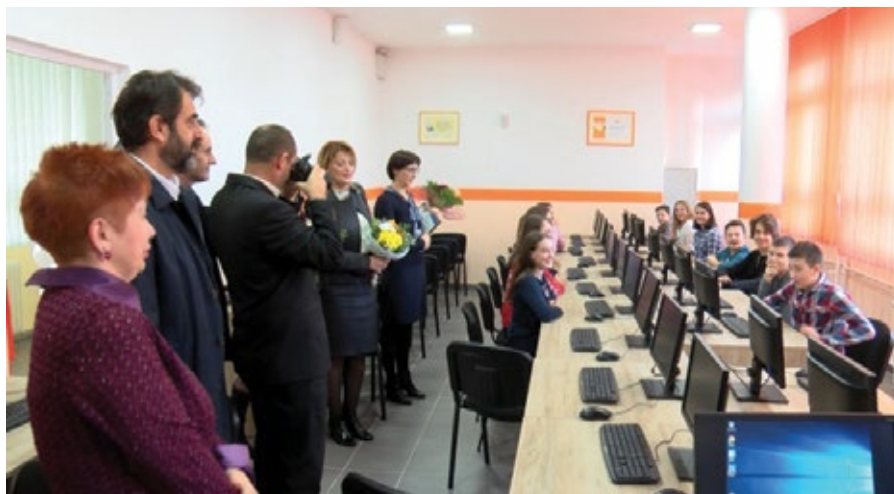
Ovim putem svim učenicima i zaposlenicima u odgojno-obrazovnim ustanovama čestitamo Dan državnosti, a Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn je i ove godine prigodnim programom obilježila ovaj dan. ■

Osnovna škola „Mirsad Prnjavorac“

Centar za digitalne kompetencije

Nastavni proces posljednjih godina se značajno promijenio, posebno sa aspekta informacionih tehnologija. U školu su uvedeni: elektronski dnevnik, on-line nastava, edukativne platforme, digitalni udžbenici... Polako ali sigurno obrazovanje kreće u jednom potpuno drugačijem smjeru gdje bez adekvatne tehnologije neće biti moguće realizovati nastavni proces.

U OŠ „Mirsad Prnjavorac“ u Vogošći, koju pohađa 970 učenika i u kojoj je zaposleno 78 nastavnika, menadžment škole na čelu sa direktoricom škole, Sabihom Salčin, spremno dočekuje sve promjene koje se dešavaju u obrazovanju. Iako u sklopu škole već postoji kabinet za realizaciju nastave iz Informatike, savremeni kabinet za učenje stranih jezika, kao i e-učionica za učenike mlađeg školskog uzrasta, škola je osjetila potrebu za opremanjem Centra za digitalne kompetencije.

Centar za digitalne kompetencije je opremljen sa trideset i jednim računom i interaktivnom tablom. Računari su uvezani u mrežu i spojeni na brzi internet. Učionica u kojoj je Centar smješten je u potpunosti renovirana i opremljena sa novim namještajem. Namjena Centra za digitalne kompetencije je edukacija roditelja, učenika i nastavnika naše škole.

Za potrebe otvaranje Centra najviše se stavlja akcenat na novi način realizacije nastavnog procesa gdje će svaki učenik imati priliku raditi samostalno za računom, pratiti nastavne sadržaje na zanimljiviji način uz rješavanje različitih problemskih zadataka. Nastavnikova uloga se mijenja, on će biti i dalje voditelj nastavnog procesa, ali će sada učenici samostalno dolaziti do novih informacija umjesto da ih nastavnik gotove prezentuje. Cilj je osposobiti učenike da kritički razmišljaju i samostalno stječu nova znanja - kazala je direktorica Sabiha Salčin.

Za realizaciju ovako velikog projekta bila su potrebna velika novčana sredstva. Zahvaljujući Ministarstvu za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, firmi BH Telecom i Opštini Centar, uspješno je opremljen prvi Centar za digitalne kompetencije u Kantonu Sarajevo i to u OŠ „Mirsad Prnjavorac“. ■

Srednja škola primijenjenih umjetnosti

Profesori i učenici – naši umjetnici

Piše: Amina Abdulahović, dipl. komparativista i dipl. bibliotekar

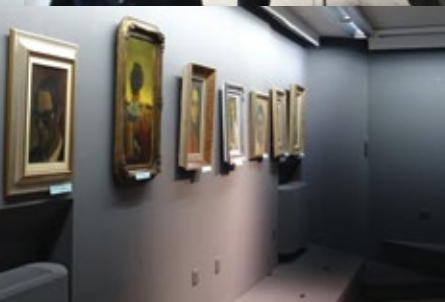
Prvi zajednički projekt Muzeja Sarajeva i Srednje škole primijenjenih umjetnosti u Sarajevu nakon potpisanog Protokola o saradnji krunisan je izložbom "Profesori i učenici – naši umjetnici" koja je otvorena 22. 11. 2018. godine u Brusa Bezistanu u povodu Dana državnosti Bosne i Hercegovine. Ova studiozno osmišljena izložba ovjekovječila je umjetnički respektabilan opus profesora i učenika Srednje škole primijenjenih umjetnosti, čija se djela

nalaze u umjetničkoj zbirci Muzeja Sarajeva kao institucije koja baštini, čuva i promovira, između ostalog, i artefakte likovnih umjetnosti.

Na izložbi je predstavljeno 45 umjetničkih djela od 37 autora, među kojima su djela koja bi s ponosom mogla krasiti zidove prestižnih svjetskih galerija, naših velikih umjetnika i prvih profesora

Srednje škole primijenjenih umjetnika kao što su Vojo Dimitrijević, Roman Petrović, Ismet Mujezinović, Petar Šain, Hakija Kulenović, Vojislav Hadžidamjanović, Mica Todorović, Rizah Štetić. U Školi primijenjenih umjetnosti dosad je predavalo 214 profesora dok je iz škole izašlo 70 generacija učenika sa ukupno

2.483 učenika koji su maturirali od 1945. do 2018. godine. O izloženim djelima govorio je eminentni historičar umjetnosti prof. dr. Ibrahim Krzović, dok su se mnogobrojnim posjetiocima obratili direktor Muzeja Sarajeva Mirsad Avdić i Elma Alić-Šobot, direktorica Srednje škole primijenjenih umjetnosti.

„Profesori i učenici – naši umjetnici,

izložba je kojom smo željeli otvoriti novim generacijama upisnika u ovu srednju školu prozor u svijet njihovih prethodnika koji su počinjali sa iste platforme i mnogi od njih ušli u antologije umjetnosti, drugi nastavili u smjeru pedagoškoga djelovanja, a neki svoje ime izgradili i van granica Bosne i Hercegovine. Ovaj izbor likovnih djela samo je mali mozaik jedne vjekovne energije koja je cirkulirala svim učionicama, kabinetima i radionicama Srednje škole primijenjenih umjetnosti u Sarajevu“ – riječi su autorice izložbe Indire Kučuk-Sorguč. Drugi autor izložbe je Moamer Šehović, također kustos Muzeja.

Na izložbi su izloženi i neki od radova profesora koji danas rade u Školi, a bili su i učenici naše škole: Stijepo Gavrića, Lejle Čehajić, Hamzalije Muhića, Bojane Mikulić, direktorice Elme Alić-Šobot, kao i radovi u filigranu saradnika na odsjeku metala, Mensura Bektića.

Autor plakata i afiše za izložbu su direktorica škole mr. Elma Alić-Šobot i učenik IVa razreda, Mustafa Velagić. Ovo je izložba koja već sada obara sve rekorde posjećenosti kako ističu iz Muzeja Sarajeva, a svi zainteresirani će je moći vidjeti do 10. decembra u Brusa Bezistanu, depandansu Muzeja Sarajeva (Abadžiluk 10) svakim danom osim nedjelje od 10 do 16 sati. ■

Srednja škola primijenjenih umjetnosti

Oktobar je, počinje sezona knjiga

Piše: Amina Abdulahović, dipl. komparativista i dipl. bibliotekar

I ove godine u našoj školi obilježen je Mjesec školskih biblioteka pod motom „Zašto volim školsku biblioteku“. Kako je ovo godina kulture i kulturnog naslijeđa, tema koju smo obrađivali bila je srednjovjekovna Bosna i Kulin ban. Nosioi dešavanja bile su sekcije Kulturno naslijeđe, koju vodi prof. Lejla Bušatlić i Dramska sekcija, koju vodi bibliotekarka škole Amina Abdulahović, a za prezentaciju i organizaciju kvizova znanja pobrinula se profesorica bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti Emina Ćosibegović.

Mjesec dana učenja, rada, truda, vježbanja vrijedilo je, oktobar je bio zlatna riznica znanja i druženja. Ali, krenimo redom... 15. oktobra 2018. godine ugostili smo našeg istaknutog profesora Envera Imamovića koji je na veoma interesantan način učenicima govorio o srednjovjekovnoj Bosni i važnosti očuvanja kulturne tradicije. 25. oktobra 2018. godine organizirano je književno druženje sa našom književnicom Tamarom Čapelj koja je učenicima predstavila svoje dvije zbirke poezije i jednu zbirku proze, kao i *Almanah* Udruženja umjetnika Planet Poezija, koja afirmira mlade autore. Učenici su se oduševili njenom poezijom koju im je na interesantan način interpretirala. Autorica

avangardnih stihova poklonila je ovom prilikom školskoj biblioteci svoje zbirke poezije *Venerina orbita*, *Željezna*, zbirku proze *Nevidljivi tragovi*, kao i spomenuti *Almanah*. Učenik Rijad Sablja pročitao je svoj rad *Braniteljica domovine* posvećen njegovoj majci, a učenica Taida Poplata odrecitirala je pjesmu naše gošće *Kamena pjesma*. 30. oktobra 2018. godine kako je i zamišljeno u sklopu programa Kulturno-historijsko naslijeđe Bosne i Hercegovine, a s osobitim osvrtnom na srednjovjekovnu Bosnu, održana je prigodna manifestacija za čiju realizaciju su se pobrinule profesorice Lejla Bušatlić i Emina Ćosibegović. Uz recitale, izlet u povijest jezika i umjetnosti, u natjecateljskom ozračju – učenici su afirmirali svoj talent i svekolika znanja. Sve naučeno, na zanimljiv i inspirativan način, brojnim gostima i učenicima prezentirali su članovi Dramske sekcije. Oni su 31. oktobra 2018. godine u školskoj Galeriji izveli dramu „Trebalo bi da je ovo semi-

narski rad o Bosni, Kulin banu i ljudovanju“, prema tekstu koji je za ovu priliku napisala i adaptirala školska bibliotekarka Amina Abdulahović, voditelj Dramske sekcije. Odličnom saradnjom spomenutih profesorica i školske bibliotekarke pokazali smo kako se do ishoda znanja dolazi korelacijom više nastavnih predmeta, te nastavnih i vannastavnih aktivnosti.

U sklopu aktivnosti usmjerenih na promoviranje kulturno-historijskog naslijeđa medievalne Bosne održano je 12. novembra 2018. predavanje akademskog vajara Adisa Fejzića i historičarke umjetnosti Lejle Bušatlić s akcentom na ikonografska tumačenja i savremene reinterpretacije tradiranih formi srednjovjekovnih nadgrobnih spomenika. Cilj ovako koncipiranog izlaganja je ukazivanje na ulogu uspostavljanja respektabilnog dijaloga s prošlošću kako bi se razvila svijest o značaju kulturno-historijskog naslijeđa čija slojevitost i bogatstvo predstavlja našu komparativnu

prednost. Na reprezentativnom primjeru sljemenjaka iz Donje Zgošće analizirana je tipologija kao i različita ikonografska tumačenja figuralnih i ornamentalnih kompozicija. Izlaganjem su obuhvaćeni i postmodernistički koncepti oslanjanja na prošlost kroz reinterpretiranje elemenata srednjovjekovne umjetnosti u opusima istaknutih bosanskohercegovačkih umjetnika poput Dževada Hoze (ciklus grafika Iz Makove mape), Bekira Misirlića (Znaci prošlosti), Mirsada Konstantinovića (Ase leži) i Boška Kućanskog (Iz bogumilskog ciklusa).

Adis Fejzić je iz perspektive akademskog vajara na odabranim primjerima iz vlastitog opusa kroz

prezentiranje australskog i danskog stećka na zoran način pokazao da stećak predstavlja univerzalnu vrijednost, trag prošlosti koji i u savremenom kontekstu funkcionira kao arhitektonska i skulpturalna forma. Izlaganje je zaključeno riječima velikog Mehmedalije Maka Dizdara:

“Stećak je za mene ono što nije za druge, ono što na njemu i u njemu nisu drugi umjeli ni znali da vide. Jest kamen, ali jeste i riječ, jest zemlja, ali jeste i nebo, jeste materija, ali jeste i duh, jest krik, ali jeste i pjesma, jest smrt, ali jeste i život, jest prošlost, ali jeste i budućnost.” ■

Srednja škola poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti Sarajevo

“Dani jabuke” u Goraždu

U periodu od 11. 10. do 13. 10. 2018. godine u Goraždu je održana privredno-kulturna manifestacija „Dani jabuke“.

Prvog dana ove manifestacije učenički škole, preciznije poljoprivredne i prehrambene struke, u pratnji profesora prisustvovali su otvaranju manifestacije, a zatim su posjetili poznati voćnjak u Goraždu kao vid stručnog izleta. Učenici četiri razreda, oko stotinu učenika, bili su oduševljeni manifestacijom i voćnjakom.

U okviru ove manifestacije veoma značajno mjesto zauzima „Kviz znanja“ srednjih poljoprivrednih škola.

Ove godine održan je jubilarni, deseti po redu, koji već sada ima međunarodni karakter, te su učešće na kvizu uzele škole iz Srbije, Crne Gore, Makedonije i BiH.

Srednja škola poljoprivrede, prehrane, veterine i uslužnih djelatnosti Sarajevo je od samog osnivanja prisutna na takmičenjima za što im je uručena Plaketa za učešće i nesebičan doprinos. Osim natjecanja u znanju iz oblasti poljoprivredne struke, učenici se međusobno druže i iz Grada prijateljstva na Drini nose prelijepe uspomene.

Domaćini su ove godine za sve učenike i profesore upriličili odla-

zak u Višegrad, s ciljem obilaska mosta Mehmed-paše Sokolovića, remek-djela mostogradnje; mosta sagrađenog sredinom šesnaestog stoljeća.

Školu je ove godine predstavljala tročlana ekipa učenika: Bukvić Almedina IV1 razred, Gradašević Kerim III1 i Elmin Hajdarević III1 te mentorica prof. Vildana Šapčanin Tabaković. ■

Osnovna škola "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković"

Dajem slatkiš za tvoj osmijeh

Merhamet Sarajevo, uz saglasnost Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade, organizirao je akciju prikupljanja slatkiša za djecu migrante u osnovnim školama Kantona Sarajevo. Ovoj akciji, u periodu od 5. 11. do

7. 11. 2018. godine, priključili su se i učenici naše škole predvođeni pedagogicom Irmom Bozalija, te pripravnicom – pedagogicom Medinom Đipom. Svi zajedno su spakovali prikupljene slatkiše u 5 paketa, koje su dalje preuzeli predstavnici

Merhameta. Ovoj akciji odazvalo se svih trinaest odjeljenja naše škole.

Posebno zanimljivo bilo je vidjeti učenike prvog razreda koji nisu mogli sakriti osmijeh na licu radujući se jer imaju priliku izmamiti isti takav kod svojih vršnjaka. ■

Peta osnovna škola Sokolovići - Ilidža

Posjeta SOS Dječijem selu

Povodom obilježavanja 20. novembra, Dana djeteta, učenici IV 3 razreda su posjetili SOS Dječije selo. Cilj posjete bio je upoznati učenike sa životnim navikama i poteškoćama koje su sastavni dio života mnoge djece. Temeljni cilj je buđenje empatije u svrhu izgradnje kvalitetnije dječije ličnosti. U sklopu posjete učenici su obišli SOS selo i upoznali se sa jednom od SOS majki. Obišli su prostorije u kojima borave djeca koja su dio ovog humanog projekta. Također, sastavni dio ove posjete bila je interaktivna radionica na temu "Prevencija vršnjačkog nasilja". Učenici su pregledali edukativni film, te usmeno i slikovito izrazili svoje

stavove o nasilju, posljedicama i načinu rješavanja nasilja. Posjeta je imala višestruku funkciju, što su dječije impresije nakon završetka aktivnosti i potvrdile. ■

Osnovna škola „Čengić Vila I“

Dani čitanja

Medunarodni mjesec knjige obilježava se od 15. 10. do 15. 11. Iako se mjesec oktobar tradicionalno naziva *mjesec knjige*. Tim povodom u Osnovnoj školi „Čengić Vila I“ se svake godine u oktobru održava književna večer ili književno druženje. Cilj ovih manifestacija je približiti knjigu našim učenicima, ukazati im na sve vrijednosti čitanja i obogatiti njihova znanja novim iskustvima, riječima, ali i pozitivnim životnim vrijednostima. Ove godine, u nastojanju da se na što bolji način učenicima omogući druženje s knjigom, otišlo se i

odvijale su se kroz rad učenika s učenicima, na način da su članovi Recitatorske sekcije, Literarne sekcije i Kluba ljubitelja knjige i filma realizirali različite aktivnosti s učenicima mlađeg uzrasta, polaznicima produženog boravka naše škole. Tako su naši najmlađi učenici, učenici prvog razreda i članovi prve grupe produženog boravka naše škole pored čitanja basni i kratkih priča naučili i šta je bookmarker i za šta služi. Učenici starijeg uzrasta su neobično radili s njima objašnjavajući im različite pristupe izradi bookmarkera kao i pravilnu upotrebu označivača stranica.

nove sadržaje i priče nastale radom mašte naših učenika i učenica koji su potaknuli jednomjesečnim radom na književnim djelima i sami postali mali književnici. U aktivnosti s učenicima mlađeg uzrasta bili su uključeni članovi Recitatorske sekcije, Literarne sekcije te Kluba ljubitelja knjige i filma, kao i voditelji sekcija. Donosili su materijale za rad i održavali radionice, pisali su bajke kao primjere, posjećivali polaznike produženog boravka, čitali im bajke i priče Ahmeta Hromadžića i promovisali sve pozitivne vrijednosti koje književna djela nude. U aktivnostima promocije čitanja i pozitivnih vrijednosti pridružio nam se i gospodin Latif Moćević koji je svojim prisustvom uvećao završnu manifestaciju pod nazivom „Bajke i muzika za djecu“. Ovaj književno-muzički program upriličen je 25. 10. 2018.

korak dalje. Svake srijede tokom mjeseca oktobra održavani su književni susreti učenika starijeg uzrasta s učenicima mlađeg uzrasta, a pod nazivom *Dani čitanja*. Za kraj ove manifestacije upriličeno je i književno-muzičko druženje s gostom koji je svojim prisustvom obogatio nova iskustva i znanja naših učenika. Dani čitanja trajali su od 10. 10. do 31. 10. Susreti učenika i knjige upriličeni su u školskoj biblioteci uz nastojanje da se druženje s knjigom poveže i s brojnim drugim aktivnostima koje prate čitanje i razumijevanje književnih djela. Voditeljica treće grupe produženog boravka također se pridružila ovim aktivnostima i održala radionicu s članovima svoje grupe. Ostale aktivnosti

Zadovoljstvo je bilo obostrano. Učenici II i III razreda su, bogatiji znanjem i iskustvom, pristupili radu na nešto drugačiji način. Oni su čitali bajke i basne, razgovarali o tekstovima, opisivali likove, diskutovali i izdvajali brojne poruke iz pročitanih djela. Pokazali su svoje vještine čitanja i razumijevanja književnih djela, ali i ilustracije doživljaja književnog djela. Na radionici s njima nastale su divne ilustracije pročitanih basni i bajki, te fantastičnih likova viđenih dječijim očima. Završna radionica bila je i najuspješnija. Učenici su pisali bajke, inspirisane djelima o kojima smo na prethodnim susretima govorili i likovima koji su ih se posebno dojmili. Bilo je zadovoljstvo slušati

godine u holu naše škole. Učenici su imali priliku pogledati i poslušati videoslikovnicu „Mravko Travko“, razgovarati o porukama koje pjesme prenose svojim tekstovima, ali i zaplesati i zapjevati uz Mravka Travka i gospodina Moćevića. Iako je program bio namijenjen učenicima mlađeg uzrasta, svi prisutni su uživali – i učenici, ali i roditelji, učitelji, nastavnici i gosti.

Manifestacijom „Bajke i muzika za djecu“ završeni su Dani čitanja u Osnovnoj školi „Čengić Vila I“ s ciljem obilježavanja mjeseca knjige, ali ćemo i u budućim aktivnostima nastojati promovirati pozitivne ljudske vrijednosti kroz čitanje i pisanje. ■

Osnovna škola „Hasan Kikić“

Učenici donirali GPS narukvice

U okviru obilježavanja Dječije nedjelje u OŠ „Hasan Kikić“ pokrenuta je inicijativa za donaciju GPS narukvica (sa karticama GSM operatera) za djecu sa poteškoćama u razvoju, čime se mogu preduprijeti i spriječiti eventualne opasnosti u slučaju odlaska djece iz autističnog spektra od kuće ili drugog sigurnog okruženja. U toku realizacije aktivnosti projekta „Rastimo zajedno“ i projekta „Volontiranje je cool!“ učenici i roditelji donirali su sredstva za nabavku GPS narukvica za djecu sa poteškoćama kojoj su iste i najpotrebnije. Narukvice su donirane učenicima sa poteškoćama u razvoju u JU OŠ „Fahrudin Fahro Baščelija“.

Vjerujemo da smo aktivizmom naših učenika i partnerstvom sa roditeljima primjer pozitivne prakse u obrazovanju, istakao je Almir Pleh, direktor škole. ■

Osnovna škola "Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković"

Kompostiranje je počelo

U OŠ „Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković“ realiziran je projekat Kompostiranje. Ovaj projekat uključuje izgradnju kompostišta i ostale aktivnosti Ekološko-izviđačke sekcije u vezi sa ovim. Kompostiranje je najstariji način recikliranja otpada. Radi se o postupku biološke razgradnje organskih materijala, čime se biološki otpad smanjuje, a kao rezultat toga nastaje kompost koji sadrži humus i druge hranjive tvari. Kompostište su napravili vrijedni školski majstori u vidu željezne konstrukcije koja je postavljena na sjevernom dijelu školskog dvorišta. U aktivnostima prikupljanja otpada za kompostiranje učestvovali su svi učenici i uposlenici škole. Članovi Ekološko-izviđačke sekcije koji su učestvovali od početka u projekta su: Ema Karačić, Emir Karačić,

Ajla Abdulagić, Nedim Džaferović, Amal Hrnjić, Emrah Golubić, Tarik Rizvan, Amar Rojo i Hamza Mujak.

Akcija će trajati danima, a sakupljat će se bio-otpad bogat ugljikom: pokošena trava, lišće, uvelo cvijeće, korov, usitnjeno

granje, pepeo drvenog ugljena ili drva; zatim bio-otpad bogat dušikom: sirovi ostaci povrća, kora krumpira, ostaci voća, kora agruma (usitnjena), talog kahve, ostaci čaja, ljuške jaja... Voditeljica ovih aktivnosti je nastavnica Biologije Anesa Škaljo. ■

Druga osnovna škola Ilidža/Hrasnica

Posjete koje su drugačije od drugih

6. 11. 2018. godine, učenici IX razreda "Druge osnovne škole" Ilidža/Hrasnica koji pohađaju predmete Društvo/Kultura/Religija i Zdravi životni stilovi, posjetili su u

pratnji nastavnika, Omera BajramovićA, dvije specijalizirane edukativne ustanove: "Centar za slušnu i govornu rehabilitaciju" i "Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu." Tokom

posjete "Centru za slušnu i govornu rehabilitaciju", učenici su prisustvovali časovima u I i III razredu kod učiteljica Belme Hamzić, Maje Srzić i Alme Bektić te času Historije kod profesora Edina Mujkanovića. Također su posjetili Odjel dijagnostike i rehabilitacije i boravili kod rehabilitatorica Azre Haverić i Emilije Deljanin Murtić. Učenici su se upoznali sa specifičnim metodama, tehnikama i oblicima rada, elektroakustičkom opremom, znakovnim jezikom, a naučili su napisati svoja imena dvoručnom abecedom. Druženje je završeno osvježanjem u multimedijalnoj sali gdje su sumirali svoja iskustva sa pedagogicom Jasnom Čosović. ■

*Pored glagola „voljeti“,
glagol „pomagati“ je
najljepši na svijetu.*

Osnovna škola „Mirsad Prnjavorac“

Saradnja između dvije osnovne škole

Muzika značajno utiče na naše živote jer ne postoji osoba koja može priznati da ne voli muziku i da nema omiljenu pjesmu ili omiljenog pjevača. Mnogi ljudi žive i dišu kroz muziku, drugi zarađuju novac od nje, a nekim je ona jedini način da se opuste. Nije ni čudo što se kaže da je muzika najbolja terapija za psihofizičko blagostanje. Ono što osoba sluša oslikava njenu sliku u društvu, uveliko utiče na njenu ličnost i utiče na njeno raspoloženje, čini osobu hrabrijom, veselijom, a u pojedinim trenucima čak i tužnom. Ipak, sve to zavisi od načina na koji se muzika sluša i osjeća.

Pознаvajući značaj muzike u životu svakog pojedinca, a posebno u životu djeteta, direktorica OŠ „Mirsad Prnjavorac“, gđa Sabiha Salčin,

odlučila je pomoći u otvaranju nove školske zgrade Osnovne muzičke škole „Mladen Pozajić“ za područno odjeljenje u Vogošći, koja je godinama održavala nastavu u prostorijama

OŠ „Mirsad Prnjavorac“. Njihove prostorije bile su male za sve učenike koji su željeli pohađati ovu školu, zbog toga je otvaranje nove školske zgrade bilo od velikog značaja. Međutim za otvaranje nove školske zgrade bilo je potrebno uraditi mnogo administrativnih poslova, ali i finansijskih sredstava.

Dana 3. 10. 2018. godine upriličeno je svečano otvorenje Osnovne muzičke škole „Mladen Pozajić“ – područno odjeljenje Vogošća, uz bogat kulturno - zabavni program učenika. Školu su otvorili direktorica OŠ „Mirsad Prnjavorac“, gospođa Sabiha Salčin, ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, gospodin Elvir Kazazović i načelnik općine Vogošća, gospodin Edin Smajić. ■

Treća gimnazija

Posjeta škole „Adnan Menderes“ iz Turske

Treća gimnazija Sarajeva po svojoj tradiciji nastavlja stvarati i održavati međunarodne saradnje. U okviru projekta „Bratske škole“, Treća gimnazija ugostila je školu „Adnan Menderes“ iz Istanbula, Republike Turske. Pet učenica iz Istanbula, u pratnji direktora škole İsmaila Ahmetoğlu i profesorice Müge Girgin, tokom razmjene i boravka u Sarajevu, imale su priliku vidjeti glavni grad i posjetiti kulturne centre. Gosti su došli u nedjelju 11. novembra, a istog tog dana su uživali u vožnji sarajevskom žičarom do naše olimpijske ljepotice. Nakon izleta na Trebević, gosti su obišli Baščaršiju i probali sarajevske ćevape. Sa ciljem da se šire upoznaju sa čarima i duhom naše države, organizirana je posjeta Mostaru i Blagaju,

koju je predvodila direktorica škole Senada Salihović, uz profesora Anela Tahirbegovića i učenike: Ete Zeynep Sena, Lejlu Glotić, Zerinu Omerbašić, Tarika Jelačića i Selmu Zukić. U ugodnom putu i druženju u Mostaru i Blagaju, gosti iz Republike Turske primili su nova znanja o historiji ovih gradova, njihovim najmonumentalnijim spomenicima, tradicionalnoj

arhitekturi i kulturnoj baštini. Nakon obilaska Starog mosta i Mostara slijedili su zajednički ručak i posjeta blagajske Tekije, kojom su gosti bili posebno oduševljeni. Nakon toga uslijedio je povratak u Sarajevo, međutim ne i kraj druženja. Iste te večeri su posjetili Narodno pozorište gdje se izvodio balet „Okovani Promej“. Sljedećeg dana, u utorak, goste iz Istanbula je svečano u Vijećnici primio gradonačelnik, Abdulah Skaka, a nakon toga su otišli u obilazak Muzeja Alije Izetbegovića. Učenici Treće gimnazije su ih ugostili na časovima Njemačkog jezika i Biologije, a kasnije su druženje nastavili uz šetnju gradom. U srijedu, 14. novembra, učenici su prisustvovali času Sociologije, a u večernjim satima su prisustvovali Plesnoj reviji u amfiteatru škole. U posjetu ratnom tunelu su otišli sljedećeg jutra, a potom su uživali i u ljeptama Vrela Bosne.

U petak, 16. novembra, učenici Selma Zukić i Tarik Jelačić su svoje novostecene prijatelje proveli kroz jedan od kulturnih centara Sarajeva, Zemaljski muzej, gdje su učenice istanbulske škole usvojile nova znanja o historiji, kulturi, umjetnosti i prirodnim resursima Bosne i Hercegovine. Tog dana za školu „Adnan Menderes“ završena je posjeta Sarajevu i Trećoj gimnaziji, ali će se prijateljstvo ove dvije škole održati i saradnja nastaviti. Naši gosti iznimno su zahvalni za ugodno i korisno provedeno vrijeme i druženje, a učenike Treće gimnazije u Istanbulu očekuju u bližoj budućnosti. Za sve koji su bili dio ovog projekta i doprinijeli druženju, ostat će jedna lijepa uspomena i nezaboravno iskustvo. ■

Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš

Naša bajkovita priča satkana od najljepših emocija

Pripremila: prof. Aida Krhan

Foto: Radio Ilijaš

Prije nešto više od mjesec dana, tačnije 20. oktobra 2018. godine, u sali Općine Ilijaš, upriličen je program što dozvaio je sjećanja, program što probudio je u nama najljepše emocije i podsjetio nas na ono istinski vrijedno u našim životima. Te večeri, tokom programa „Sjećanje na književnika Nedžada Ibrišimovića“, koji je po drugi put, u saradnji sa Srednjoškolskim centrom „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš, organizovao BZK Preporod Ilijaš, govorilo se istinskim jezikom ljubavi i poštovanja. Ispričali smo priču bajkovitu, satkanu od čistih emocija.

Akademik Nedžad Ibrišimović rođen je 20. 10. 1940. godine. Završio je studij filozofije, prije toga Srednju školu primijenjenih umjetnosti, odsjek

vajarstvo. Sam je često isticao da je ponajviše pisac. Posljednje godine svog plodonosnog života, prije preseljenja u Vječnost 15. 9. 2011. godine, Nedžad je proveo ponad Ilijaša, u Mrakovu, sa suprugom Nihadom i kćerkama Nafijom i Rabijom. Zbog toga, ali i zbog jedinstvenosti i neponovljivosti njegovog karaktera, mi u Ilijašu Nedžada osjećamo svojim. Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš s ponosom nosi ime našeg akademika. No, ime ovog velikog čovjeka, sadržano u nazivu naše škole, pred nas, učenike i profesore, postavlja visoke zahtjeve. Učiti, saznavati i spoznavati, voljeti i čuvati sjećanje, naš je imperativ. Naši učenici, članovi Dramsko-recitatorske sekcije, tog 20. oktobra predstavili su se recitalom „On volio je Ilijaš, volio BiH, milovao cijeli svijet“, čiji je autor prof. Muriz Kućinar. Prije toga, kao uvod u naše lijepo druženje, Rijada Alić, učenica trećeg razreda gimnazije, izvela je sevdalinku „Jutros mi je ruža procvjetala“. Muzička pratnja bio je Omar Konjićanin, također učenik naše gimnazije. S pažnjom je pogledan i kratki video za čije snimanje i montažu je bio zadužen Amar Fazlić, učenik trećeg razreda gimnazije i jezičkog izbornog područja. Naratorica

u videu je Farah Mašić, učenica četvrtog razreda gimnazije. Poseban doprinos snimanju dala je Azra Lubijankić, ali i svi učenici IIIa naše škole. Prof. Muriz Kučinar sa nama je podijelio svoja sjećanja na Nedžada Ibrišimovića. Doc. dr. Adijata Ibrišimović-Šabić, zaposlena na Odsjeku za slavenske jezike i književnost Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Nedžadova kćerka, s mnogo emocija i prvi put u javnom nastupu, kazivala je o svom ocu, o njihovom jedinstvenom odnosu i njegovoj podršci koju joj je pružao onda kad joj je bila najpotrebnija. Dotakla se i njegovog književnog opusa, posebno romana „Vječnik“, remek-djela bh. književnosti. Nakon izlaganja prof. Adijate, uživali smo u virtuoznom nastupu Nedžadove kćerke Nafije, učenice trećeg razreda Perzijsko-bosanskog koledža, sa prosjekom ocjena 5,0 tokom cijelog školovanja i završenom osnovnom muzičkom školu. Sudjelovala je i osvajala nagrade na literarnim takmičenjima, takmičenjima iz violine, matematike, fizike i informatike. Nafija nam je svirala zanimljiv izbor filmske muzike. Osim kćerki Adijate i Nafije, programu su prisustvovali, kao i prošle godine, supruga Nihada

i kćerka Rabija, sin Ahmed i njegova supruga.

Čitati, svirati ili slušati muziku, zapjevati ili uživati u tuđem izvođenju muzičkih numera, bio je te večeri naš imperativ i hrana za dušu. Neka tako bude i u hladnim mjesecima što slije-

de. A onda, u proljeće, pogledat ćemo kako trešnja u vrtu iznova cvjeta. Nasmiješit ćemo se jutru koje dolazi i zagrliti bjelinu novih dana. Lejla Abdukić, učenica 3. razreda gimnazije, uz muzičku podršku Omara Konjičanina, u završnici programa, otpjevala je pjesmu „Još i danas zamiriše trešnja“.

Na kraju ovog osvrta neka bude Nedžadovo razmišljanje:

„Kad meni neko kaže da me voli, ja ti se onda i nogama i rukama odgurujem od toga, jer ja to dobro ne razumijem. Jedino razumijem kad ja kažem da ja nekoga volim. Ali, valja i to savladati. Sam taj pojam ljubavi meni je prilično složen i zagonetan, iako imam uputu o tome šta je ljubav u jednoj od Božijih knjiga, a to je Indžil u kojoj ima čuvena Pjesma o Ljubavi... „Ljubav je dobrostiva, sve vjeruje, svemu se nada, nikad ne prestaje, ne hvali se, ne traži svoje...“

Mi smo se sreli iz ljubavi prema Nedžadu, prema njegovom djelu, iz ljubavi prema čitanju i umjetnosti uopće. Mnogo ljubavi, truda i strpljenja uloženo je u pripremu ovog programa. Najviše u svemu tome učinili su učenice i učenici Srednjoškolskog centra „Nedžad Ibrišimo-

vić“ Ilijaš. Hvala im na tome, hvala im što razvijaju i njeguju u sebi osjećaj za lijepo. Hvala uvaženim gostima, hvala svim dragim prijateljima koji su svojim prisustvom upotpunili ovaj kulturni događaj, veoma važan za naš grad, ali i širu društvenu zajednicu. ■

Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš

Dan kad učili smo o najvažnijoj životnoj lekciji

Učenice i učenici drugog razreda posjetili Memorijalni centar „Potočari“

Pripremila: prof. Aida Krhan

Foto: prof. Sead Kazija

Uvijeno u maglu i pro hladno, 31. oktobarsko jutro godine 2018. nije odavalo da pred nama je, zapravo, sunčan dan. Kad krećete na putovanje, pa makar i ono od 3-4 sata vožnje, stabilne vremenske prilike mnogo znače. Značile su i nama, razrednicima i profesorima Srednjoškolskog centra „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš, jer smo se, prema odluci Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS, tog 31. 10. 2018. godine, sa učenicima drugog razreda i četvrtog razreda gimnazije, društvenog izbornog područja, zaputili prema Srebrenici i Potočarima. Sa nama je putovalo i osam učenika iz Perzijsko-bosanskog koledža, a u Semizovcu su nam se pridružili i učenici drugog razreda iz Vogošće. Vođa puta bio je profesor Adil Muhić, čovjek koji je prošao svu golgotu Srebrenice i uspio u onim teškim danima prijeći na slobodnu teritoriju. Profesor Nijaz Mašić, profesor historije, bio je obavezan član grupe kojoj su povjereni naši učenici. I on je, poput profesora Muhića, kroz šume, stigao na slobodnu teritoriju. U pratnji učenika bili su i razrednici profesorica Amela Konjićanin, profesor Fuad Ražanica i profesorica Aida Krhan. Profesor Sead Kazija našao se

u ulozi fotografa. Putovale su još i profesorica Medina Alajmović-Sokolović i Adela Bešlija.

Naša četiri autobusa, pod policijskom pratnjom i uz prisustvo saniteta, za nepuna četiri sata stigla su u Potočare. Ravničarski predio, okupan podnevnim, ugodno toplim sunčevim zrakama, zablistao je pred nama u punoj svojoj ljepoti, u ljepoti što zaboljela nas je. Bolio je svaki korak napravljen na tom tlu, svetom, posvećenom krvlju nevinih. Obišli smo spomen-sobu, prisustvovali historijskom času i projekciji filma u prostorijama Muzeja genocida. Razmišljali o onima što su vrelinu 11. julskog dana čeznuli zamijeniti ovim mračnim i pro hladnim prostorijama, o onima što samo željeli su živjeti. A mi, nakon tame, opet smo

ugledali sunce, nebo plavo, na licima osjetili dodir povjetarca... Onih 8372 ubijenih (i to nije konačan broj) nikad više nije. Bila je samo tama, samo strah i bolna spoznaja da zvijerima si okružen, da krv će ti popiti, da tijelo će ti na neko drugo tijelo, isto kao i tvoje izmrcvareno, u grobnicu baciti. Na tvoje stropoštati će se neko drugo, i sve tako, do 500, 1000, 1500 tjelesa ljudskih u jednom danu. Onda će se zemlja sasuti, onda će mrak potpuni nastati. I tako četiri dana i četiri noći to će se ponavljati. Iz tog mraka vama će svjetlo nastati i nikad više prestati neće. Ali oni ne znaju... Još jednom će, u vrelini dana i noći augustovskih, po vašim utrobama kopati, vaditi vas, udovi će se odvajati, razdvajati... Iz primarnih u sekundarne grobnice vas

prenositi... Da zlo sakriju. Neće uspjeti. Jer, ima još ljudi. Nisu samo zvijeri na ovom časovitom dunjaluku... Ti ljudi će još jednom zemlju razgrnuti, nježno, s imenom Božijim na usnama, kosti će sabrati, identifikovati, kosti, makar jedna bila, ime će dati. S ruke na ruku putovat će tabuti s ostacima posmrtnim i napokon smiraj naći. Nakon toga, lakše žive i oni što ostali su. Iz Muzeja genocida idemo prema Memorijalnom centru „Potočari“. Gazimo zemlju što bila je tih julskih dana godine 1995. mjesto razdvajanja. Mjesto gdje majkama su govorili da ulaze u autobuse, da penju se u kamione, a dušu su im od tijela odvajali. Može li tijelo bez duše živjeti? Može li se nekome srce iz grudi iščupati i reći mu da ide, da živi? To su radili. Majke, sestre, supruge, nane... desno, a sinovi, braća, muževi... lijevo. Bez onoga što lijevo je, ni onima što desno su, života nema. To su, već, zvijeri znale... Koračamo tom zemljom što svjedok je bila pucanja srca ljudskih, suzama i bolu neprebolnu... Ulazimo u Memorijalni centar što od zlih pogleda, a ima ih još mnogo tamo, brane ga platani listova narandžasto-zlatnih, drhtavih... Šušte nam pod stopa-

lima oni što već su otpali u smiraju jeseni. Učimo Fatihe, dotičemo jagodicama prstiju vrhove bijelih nišana, a onda cijelim dlanom prelazimo po dijelovima gdje uklesana su imena. Osmanovići, Muhići, Omerovići, Salihovići... Neki su imali samo 14, 15 godina, neki su bili djedovi stariji od 80. Tu, sa nama, naši učenici, potomci onih što nevini stradaše u genocidu srebreničkom. Na jednom nišanu ime i godište 76. Sjetih se razgovora s jednom majkom iz Srebrenice. Imala je blizance. Te 1995. imali su po 19

godina i nisu prešli. Ostala joj je jedna kćerka i sad od nje ima unučad što utjeha su. Jedna mi je tako nana rekla da imala je četiri sina i svi su stradali... Uvijek sam se divila snazi tih žena dok, zatomljujući vrisak, mirnim, tek malo drhtavim glasom, izgovaraju tu rečenicu: „Nisu prešli...“ Sad, u ovoj oazi smiraja, među hiljadama bijelih opomenitelja, shvatam njihovu mirnu i dostojanstvenu bol. Jer, svi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti... Doći će dan pravde, suočenja i pobjede Dobra nad Lošim. To samo znaju vjerujući, to samo znaju Ljudi... Dan kasnije, u školi, sa svojim drugim razredom, s 24 momka što bili su dan ranije u Potočarima, realizovala sam nastavnu jedinicu „Srpska književna tradicija u BiH u vrijeme osmanske vlasti“. Nije mi drhtala ruka dok pisala sam naslov, nije mi drhtao glas dok sam govorila o Staki Skenderovoj, o braći zakućitih imena što pokrenuli su štampariju u Donjoj Sopotnici kod Goražda. Nisu ni učenici imali primjedbi. Jer, najvažniju lekciju naučili smo dan ranije. U Potočarima kod Srebrenice, mjestu strašnog genocida što počinjen je nad Bošnjacima. ■

Srednjoškolski centar „Nedžad Ibrišimović“ Ilijaš

Sreću čine velike stvari

Pripremila: prof. Aida Krhan

Foto: Medina Sokolović-Alajmović

Međunarodni dan srednjoškolaca obilježava se 17. novembra. Ovaj dan predstavlja spomen na praške

više od 300 učenika i učenica naše škole i gotovo sve profesorice i profesore, te direktora i ostale zaposlenike škole. Iza nas je ostala on-line sedmica, dani koje su i učenici i profesori proveli ispred kompjuterskih ekrana, tako da je boravak

u prirodi, na čistom planinskom zraku bio najbolja moguća promjena za sve nas. Brojne nogometne, košarkaške i odbojkaške utakmice, plivanje u zatvorenom bazenu, igre bilijara i pikada - obilježile su našu srijedu, do podnevnih sati oblačnu i, na našu radost, nakon podneva okupanu suncem. Bio je to dan kad su naši učenici, mnogi od njih odlični sportisti, dijelili petice, trojke, pa i dvojke i jedinice svojim profesoricama i profesorima. Nisu nam teško padale ni te lošije ocjene, ipak je prirodno da nakon pauze od 20 i više godina ispod prosjeka igramo nogomet, košarku ili odbojku i da na tom polju ne možemo parirati mladosti i elanu naših učenika.

Neke su partije stalno imale rezultat 0:0 jer, konačno, rezultat nije bio ni važan. Bilo je važno učestvovati, truditi se i, ponajviše, smijati se. ■

studente i srednjoškolce koji su, zbog mirnog protesta protiv nacističke okupacije svoje zemlje, streljani bez ikakvog suđenja i dokazivanja krivice. Naši učenici i učenice svake godine različitim aktivnostima obilježe ovaj dan. Nekada su to diskusije o problemima i pravima srednjoškolaca na lokalnom nivou, prigodna okupljanja i šetnja gradom, preuzimanje uloge profesora od strane učenika i slično.

Ove godine odlučili smo se za nešto drugačije obilježavanje Dana srednjoškolaca. Naime, u srijedu, 14. 11. 2018. godine, organizovali smo jesenji izlet u Ajdinoviće i na taj način okupili na jednom mjestu

Treća osnovna škola

Obilježavanje Dječije nedjelje

Dječija nedjelja se obilježava u prvoj sedmici oktobra u svim obrazovnim, humanitarnim i drugim socijalno angažiranim ustanovama. Cilj obilježavanja Dječije nedjelje jeste promoviranje dječijih prava, te ukazivanje na rješenja kojima bi se unaprijedila briga za najmlađe članove našega društva. Kako je to već tradicija, u Trećoj osnovnoj školi ova sedmica bila je ispunjena različitim aktivnostima. Vrijedni učitelji i nastavnici animirali su svoje učenike, ali i njihove roditelje, da u centar svog interesovanja stave dijete i njegova ljudska prava. Učenici nižih razreda su učestvovali u radionici pod nazivom: *Pismo mome prijatelju*, gdje su u pismima izrazili svoja osjećanja prema svojim drugarima iz razreda. Na času likovne kulture u odjeljenjima petog razreda upriličena je radionica za učenike i njihove roditelje pod nazivom: *Izgradimo sretnu kuću zajedno*.

Učenici su sa svojim roditeljima trebali od plastelina i čačkalica napraviti sretnu kuću za svoju porodicu koja bi bila simbol sigurnog i toplog porodičnog okruženja. Asocijacija socijalnih radnika Kantona Sarajevo u saradnji sa Javnom ustanovom Terapijska zajednica „Kampus“ Kantona Sarajevo realizovala je povodom Dječije nedjelje projekat *Prevenција vršnjačkog nasilja kroz razvoj socijalnih vještina i istraživanje mogućnosti za kvalitetno provođenje slobodnog vremena „Imam izbor“*, za učenike tri škole - Treće osnovne škole, Devete osnovne škole i Osnovne škole „Kovačići.“ Organizirane su edukativne radionice s ciljem prevencije vršnjačkog na-

silja i kvalitetno provođenje slobodnog vremena. Treću osnovnu školu je predstavljalo petnaest učenika. Učenici su sa zadovoljstvom učestvovali u svim aktivnostima razvijajući vještine komunikacije i timskog rada. Nakon završetka druženja sa vršnjacima u razredu su podijelili svoja pozitivna iskustva. U holu škole prezentirana je izložba, a učesnici su dobili certifikate. Koordinator ovog projekta za „Treću osnovnu školu“ bila je pedagogica škole Amela Tinjak. Dječija nedjelja zaključena je obilježavanjem Međunarodnog dana učitelja, koji je za učenike bio nenastavni dan, a nastavnici su ga obilježili jednodnevним izletom u Fojnicu. Pored toga, Dan učitelja je obilježen pisanjem literarnih radova na temu *Moj učitelj/učiteljica*. ■

Osnovna škola "Hasan Kikić"

Učenici zamijenili školske klupe radnim mjestom

domar. Cilj projekta je ukazivanje na vrijednosti praktičnog učenja i stvaranje partnerskog odnosa učenika i škole. Želimo pitati i čuti djecu koje su njihove ideje, sugestije za unapređivanje obrazovnih politika, stvaranje sigurnog školskog okru-

Međunarodni dan djeteta, koji se obilježava 20. novembra, učenici JU OŠ „Hasan Kikić“ Sarajevo obilježili su aktivnostima u okviru projekta „PITAJMO DJECU!“. Već drugu godinu za redom, na Svjetski dan djeteta, djeca i mladi sa svih kontinenata udružuju se kako bi skrenuli pažnju na svoja prava. Djeca preuzimaju društvene mreže, biznise, medije. Sa željom da damo podršku ovoj kampanji i čujemo šta djeca imaju da poruče učenici su na jedan dan svoje školske klupe zamijeni-

li radnim mjestima u školi i radni dan proveli kao učitelji, nastavnici, direktor, pedagog, sekretar, računovođa, bibliotekar, socijalni radnik i

ženja i sretno djetinjstvo. Samim tim učenici se motiviraju da svojim prijedlozima doprinesu poboljšanju odgojno-obrazovnog procesa i da aktivno učestvuju u stvaranju pozitivnih obrazovnih praksi, ali i aktivnije uključivanje djece i jednak pristup obrazovanju za svako dijete. ■

Poslovno-komercijalna i trgovačka škola Sarajevo

Nastavak saradnje sa lokalnom zajednicom

Zahvaljujući dugogodišnjoj saradnji škole i Udruženja za odgovorno upravljanje ličnim finansijama “U plusu”, 4. 10. 2018. godine, u prostorijama škole, učenici su imali priliku prisustvovati času Ekonomije koji je organiziran na nešto drugačiji način. Naime, čas Ekonomije posjetila je gospođa Lejla Smajović, ombudsman za finansijski sistem FBiH. Učenici, mladi poslovni ljudi, na tom času čuli su nešto više na temu Moja prava kao korisnika finansijskih proizvoda i usluga. Inače, učenici su veoma zadovoljni ovakvim vidom izvođenja nastave jer na taj način imaju priliku upoznati se sa funkcionisanjem ekonomije naše zemlje te steći stručne kompetencije. Koliko je ovakav vid saradnje škole sa lokalnom zajednicom i nevladinim organizacijama zna-

čajan, istakli su i sami učenici, kazavši kako su na taj način naučili više po pitanju svojih prava u bankarskom svijetu, kao i to kako na pravilan način aktivirati vlastiti transakcijski račun. ■

Poslovno-komercijalna i trgovačka škola Sarajevo

Planirane aktivnosti

Praksa Srednje poslovno-komercijalne i trgovačke škole Sarajevo je da sprovodi različite saradnje u vidu realizacije projekata, posjeta privrednim subjektima, sajmovima, konferencijama i sl. te u skladu s tim, učenici završnih razreda naše škole učestvovat će na Sajmu zapošljavanja čije održava-

nje je planirano za 30. novembar 2018. godine u Domu mladih Skenderija. Sajam zapošljavanja organizira Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo u saradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo uz aktivno učešće srednjih škola za stručno obrazovanje i obuku, sa težištem na pro-

mociju zanimanja III stepena.

Izučavajući predmet Ekonomija, učenici uče o nacionalnoj ekonomiji i vanjskotrgovinskom poslovanju, a posjetom Centralnoj banci BiH koja je planirana u narednom periodu, učenici će imati priliku da se upoznaju sa monetarnom politikom BiH i platnim bilansom koji prikazuje sve transakcije jedne države sa ostatkom svijeta.

Također, u narednom periodu je planirana i posjeta naših učenika Vanjskotrgovinskoj/Spoljnotrgovinskoj komori BiH, s kojom je prilikom posljednje posjete, kada su učenici imali priliku upoznati se kako sa nadležnostima i ulogom VTK BiH, tako i sa ekonomskim prilikama u Bosni i Hercegovini, ali i potencijalima kojima raspolaže, dogovoren nastavak saradnje kao i potpisivanje memoranduma o saradnji ove dvije institucije. ■

Osnovna škola „Mirsad Prnjavorac“

Vrijedne ruke naših učenika

Biti umjetnik ne može biti svako. Umjetnici su posebni ljudi koji svojim umijećem uljepšavaju svijet oko sebe. Bez njih bi ovaj svijet bio sumoran i siv.

U OŠ „Mirsad Prnjavorac“ u Vogošći, nastavno osoblje trudi se pronaći male umjetnike u svojim učenicima - djecu koja imaju poseban dar da uljepšavaju svijet oko sebe kroz različita umjetnička djela.

Profesorica razredne nastave, Zlata Bjelica, već drugu godinu vodi sekciju na kojoj svoje učenike obučava crtanju na foliji. Ideju za ovu sekciju dobila je nakon što je ona sama naučila ovu tehniku koja ju je

naprosto oduševila. Ova tehnika zahtjeva preciznost u izradi, strpljenje, ali i maštovitost.

Za realizaciju ove sekcije bila je potrebna podrška menadžmenta škole jer je trebalo obezbijediti materijal za rad. Direktorici škole, Sabihi Salčin, dopala se ova ideja jer je predstavljala nešto novo i drugačije, nešto što je zahtijevalo posvećenost i maštovitost od strane učenika, a u isto vrijeme učenicima je ponuđeno da na kreativan način popune svoje slobodno vrijeme.

Sekciju pohađa dvanaest učenika petog razreda. Za jedan rad potrebno je i nekoliko dana izrade. Učenici uživaju u iscrtaivanju različitih motiva na foliji, tako da vrlo često zaborave na vrijeme pa se časovi sekcije znaju i produžiti. Motivi koje učenici iscrtaavaju su različiti, od kulturne baštine do mrtve prirode. ■

Peta osnovna škola

Promocija romana „Bijeg od istine“

Škola - učiteljica života i istinska čarobnica koja stvara budućnost lijepu, poželjnu,

divljenja i pažnje vrijednu. Od svima dobro znane izreke: „Slovo je važna riječ!“, kao misao vodilja u

svakodnevnom radu učitelja i nastavnika stvorena je još jedna priča. Prepoznatljiv afinitet za pisanjem uz mnoštvo pročitanih književnih dijela bosanskohercegovačkih književnika i klasika svjetske književnosti rezultirali su romanom „Bijeg od istine“ učenice „Pete osnovne škole“ Merise Bijelonja. Iako je Merisa, četrnaestogodišnja djevojčica, okončala pisanje svog romana u šestom mjesecu prošle školske godine kao učenica devetog razreda, zbog tehničkih poteškoća promocija knjige je upriličena 16. 11. 2018. godine u Multimedijalnom centru na Ilidži. Uz čvrsto obećanje, učenica prvog razreda Ekonomske škole, o promociji buduće knjige u srcima svih prisutnih nastavnika i profesora pobudila je istinsku sreću i nestrpljenje u očekivanju novog susreta. ■

Srednja škola za tekstil, kožu i dizajn

Ekskurzija u Istanbul

Učenici Srednje škole za tekstil, kožu i dizajn boravili su u sklopu petodnevne ekskurzije u Istanbulu. Istanbul, u „prevodu“ Carigrad, jedini je grad koji se prostire na dva kontinenta. Ovaj nevjerovatni grad sa oko 20 miliona stanovnika je zaista vrijedilo posjetiti.

Sve njegove historijske i kulturne vrijednosti nije moguće vidjeti za pet dana, ali je bilo moguće vidjeti sreću na licima naših domaćina i osjetiti veliku dobrodošlicu kada se spomene naša jedina domovina Bosna i Hercegovina. ■

Treća gimnazija

Društveno korisno učenje

Nova školska godina započela je sa novim, vrlo zanimljivim izazovima. Društveno korisno učenje uvodi se u prve razrede gimnazija u Kantonu Sarajevo s ciljem obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih mladih ljudi. Jako lijepa i plemenita ideja i prilika da se dodatno utječe na razbijanje predrasuda, prihvatanje drugačijeg, razvoj empatije i učeničkih sposobnosti i vještina. Nakon kratke edukacije i upoznavanja koordinatora i supervizora sa priručnikom društveno korisnog učenja, krenulo se u organizaciju i realizaciju novih zadataka. Prije svega, upoznali naše učenici su detaljno upoznati sa oblicima društveno korisnog učenja i načinima realizacije istog, a onda se krenulo sa aktivnostima – sakupljanje lišća i čišćenje sportskog vanjskog igrališta. Potom je očišćena i uređena zelena površina i dvorište ispred škole. Nakon toga, učenici Treće

gimnazije sudjelovali su u obilježavanju Dana mentalnog zdravlja u organizaciji Federalnog ministarstva zdravlja i Asocijacije XY, a učestvovali su i u pošumljavanju sa organizacijom „Let’s do it“. Učenici I3 odjeljenja organizirali su druženje u kuglani sa prijateljicom iz odjeljenja sa Down sindromom. U suradnji sa UG “Srce puno osmijeha“

organizirano je razgovaranje i razmjena iskustava, te pomoć učenici da se hrabrije upušta u samostalne projektne aktivnosti društveno korisnog učenja. Odmah potom slijede aktivnosti za pomoć učenicima osnovne škole u učenju i pisanju zadaće, te podučavanje djece predškolskog uzrasta iz engleskog jezika i matematike. Stiže i prijedlog za

oslikavanje zidova školske kantine, a potom i prijedlog za pomoć u radu Narodnoj kuhinji, kao i podršku u vidu pomoći za djecu u socijalno ugroženim porodicama, a u organizaciji dobrotvornog društva „Merhamet“. Skupljala se odjeća za zimu koja je uručena udruženju „Pomozi.ba“ za one kojima je najpotrebnija. Obilježen je i Dan dječijih prava „zagovaranjem“ i nošenjem plavih majica. Prvi veliki samostalni projektni prijedlog realiziran je u srijedu, 14. 11. 2018. godine u organizaciji i realizaciji grupe učenika I4 odjeljenja. Ajna Đapo, učenica ovog odjeljenja, velika zaljubljenica u ples i članica plesnih klubova od svoje 10. godine, uz pomoć svojih drugara, inicirala je i organizirala u amfiteatru škole humanitarnu plesnu reviju. U programu koji je trajao skoro dva sata, pet afirmiranih plesnih klubova i tri školske plesne grupe (dvije iz osnovnih škola i jedna iz gimnazije) predstavile su svoj rad odlično osmišljenim plesnim performansima. Cijena ulaznice nije bila određena, a sav prikupljeni novac organizatorica revije, Ajna Đapo, odlučila je proslijediti za liječenje oboljelog dječaka. Ovo su aktivnosti koje su učenici realizirali od septembra do polovine novembra školske 2018/19. godine, o kojima su u dnevnik društveno korisnog učenja napisali svoj osvrt i fotografijama, potvrdama ili certifikatima dokazali svoje učešće u istim. Ovaj veliki broj aktivnosti govori u prilog ozbiljnom i predanom pristupu učenika društveno korisnom učenju. Još mnogo je aktivnosti i projekata društveno korisnog učenja pred nama, predlažemo, organiziramo, realiziramo, pišemo evaluaciju i idemo dalje! ■

Koordinatorica društveno korisnog učenja: Suada Krezić, prof.

“Pametn je onaj koji ne tuguje
zbog onoga što nema,
nego se veseli zbog onoga što ima.”

Demokrit

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1

Telefon: +387(0)33 562 128

Fax: +387(0)33 562 218

mon@mon.ks.gov.ba

<http://mon.ks.gov.ba>